

టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి కమిషన్ నివేదికలో ఏముంది?

న్యాయమూ లేదు,
విచారణా లేదు

రెండోసారి రసూల్ హత్య

ఊ.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి కమిషన్ నివేదికలో ఏముంది?

న్యాయమూ లేదు,
విచారణా లేదు

రెండోసారి రసూల్ హత్య

ఆంధ్రప్రదేశ్ వర్కింగ్ జర్నలిస్టుల యూనియన్

(ఎ.పి.యు.డబ్ల్యు.జె)

ఆంధ్రప్రదేశ్ పౌరహక్కుల సంఘం (ఎ.పి.సి.యల్.సి)

వెల: ఐదు రూపాయలు

కాపీలకు: ఆంధ్రప్రదేశ్ వర్కింగ్ జర్నలిస్టుల యూనియన్ (ఎ.పి. యు. డబ్ల్యు. జె)
దేశోద్ధారక భవన్, బషీర్ బాగ్, హైదరాబాద్

ముద్రణ : జూలై, 1994

ప్రతులు : 5000

1 991 డిసెంబర్ 28 తెల్లవారు జామున రంగారెడ్డి జిల్లా ఉప్పల్ పోలీస్ స్టేషన్ పరిధిలోని మసీద్ గూడా గ్రామ శివారులో ఉన్న ఒక పాడుబడిన కట్టడంలో జరిగిన ఒక 'ఎన్ కౌంటర్' లో ఇద్దరు గుర్తు తెలియని పీపుల్స్ వార్ నక్సలైట్లు చనిపోయారనీ, మరికొందరు తప్పించుకొని పారిపోయారనీ పోలీసులు ప్రకటించారు. శవాలను ఫోటో తీయడానికి ప్రయత్నించిన పత్రికా ఫోటో గ్రాఫర్లను అనుమతించలేదు. తామే నేలమీద పడిఉన్న శవాలను ముఖం స్పష్టంగా కనపడకుండా ఒక పక్కనుండి ఫోటో తీసి పత్రికలకు ఇచ్చారు. 28వ తేదీ సాయంత్రం శవపరీక్ష చేయించి 29 సాయంత్రం "గుర్తు తెలియని" ఆ రెండు శవాలను పోలీసులే దహనం చేసేసారు. అప్పటికే మృతుల పేర్లు నెమ్మదిగా బయటకు వచ్చాయి. ఒకరు 'ఉదయం' దినపత్రిక విలేకరి గులాం రసూల్ అనీ, రెండవ వ్యక్తి హైదరాబాద్ నివాసి అయిన విజయ ప్రసాదరావు అనే నిరుద్యోగ యువకుడనీ 29వ తేదీ మధ్యాహ్నానికి వారి బంధు మిత్రులు అనుమానించసాగారు. 29 సాయంత్రం శవాలను దహనం చేసిన పోలీసులు 30వ తేదీ పొద్దున్న పేపర్లలో మృతుల పేర్లు వచ్చినాక, మృతులలో ఒకరు 'సత్యం దళసభ్యుడయిన గులాం రసూల్' అని ఆ రాత్రి ప్రకటించారు. ఆ తరువాత, రసూల్ విలేకరి ముసుగులో కార్యకలాపాలు నిర్వహిస్తున్న సత్యం దళం నక్సలైట్ అనీ అతని మారుపేరు జగన్ అనీ ప్రకటించారు.

విలేకరుల సంఘాలే కాక వివిధ రాజకీయ పార్టీలు, పౌరహక్కుల సంస్థలు, ప్రజలు చాలా ఆందోళన చేయగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జస్టిస్ టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డిగారిని ఏక సభ్య విచారణ కమిషన్ గా 1992 ఫిబ్రవరి 19వ తేదీన నియమించింది. టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి కమిషన్ 39 మంది సాక్షులనూ అనేక లిఖిత పత్రాలనూ విచారించి తన నివేదిక ప్రభుత్వానికి సమర్పించింది. ప్రభుత్వం దానిని ఆమోదించి 1994 ఫిబ్రవరి నెలలో అసెంబ్లీ ముందు పెట్టింది. నివేదిక మీద చర్చ జరగాలని ప్రతిపక్షాలు పట్టుబట్టినా ప్రభుత్వం అనుమతించలేదు.

టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి కమిషన్ ఎటువంటి సంకోచం లేకుండా ఈ క్రింది విషయాలు నిర్ధారించింది.

1. మసీద్ గూడా 'ఎన్ కౌంటర్' పూర్తిగా పోలీసులు చెప్పినట్టే జరిగింది.
2. గులాం రసూల్, విజయ ప్రసాదరావు లిద్దరూ నక్సలైట్లే. రసూల్ జగన్ అనే పేరుతో వ్యవహరిస్తూ వ్యాపారస్తులను బెదిరించి నక్సలైట్ల కోసం డబ్బులు వసూలు చేసేవాడు.

3. రసూల్ పట్ల పోలీసులకు వ్యతిరేకత ఉందని చెప్పడానికి వివిధ సాక్షులు ప్రవేశ పెట్టిన సాక్ష్యాలలో కొన్ని కల్పితమైనవి, కొన్ని నిరాధారమైనవి, కొన్ని అప్రధానమైనవి.
4. 'ఎన్కౌంటర్' గురించి పోలీసులు చెప్పిన కథనం అసంబద్ధం అని రుజువు చేయడానికి ప్రవేశ పెట్టిన సాక్ష్యాలు కూడ అంతే. అందులో కొంత పూర్తిగా కల్పితమైనది. కొంత నిరాధారమైనది, కొంత లెక్కలోకి తీసుకోదగినది కాదు.

టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి కమిషన్ నివేదిక బయటకు రాగానే రాష్ట్రంలో చాలా సంచలనం రేగింది. ప్రతిపక్ష పార్టీలూ, విలేకరులూ, పౌరహక్కుల సంస్థలు ఇది ఆమోదించడం నివేదిక కాదని నిరసన తెలిపాయి. ప్రభుత్వం ఈ నివేదికను తిరస్కరించి కొత్తగా న్యాయ విచారణ జరిపించాలని కోరాయి. ప్రభుత్వం మట్టుకు ససేమిరా అనింది. నివేదికను తిరస్కరించేది లేదనింది. మళ్ళీ న్యాయ విచారణ జరిపించేది లేదనింది.

అసలు టి.ఎల్.ఎన్.రెడ్డి కమిషన్ ఎదుట నమోదయిన సాక్ష్యం ఏమిటి? దానిని కమిషన్ ఏ విధంగా అర్థం చేసుకుంది? ఏ విధంగా వ్యాఖ్యానించింది? న్యాయ విచారణ కమిషన్ సాక్ష్యాలు సేకరించడానికి అన్ని ప్రయత్నాలూ చేయాలనీ, నమోదయిన సాక్ష్యాన్ని హేతుబద్ధంగా వ్యాఖ్యానించాలనీ ఆశిస్తాము. టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి కమిషన్ ఈ ప్రమాణాలను అనుసరించి నడుచుకుందా? న్యాయవిచారణ కమిషన్ బాధితుల అభిప్రాయలతో పూర్తిగా ఖకీభవించాలని ఎవ్వరూ కోరుకోరు. అట్లా కోరుకోవడం న్యాయం కాదు. కానీ నమోదయిన సాక్ష్యానికి కట్టుబడి ఉండాలని కోరుకుంటాం. న్యాయ విచారణ కమిషన్ సాక్ష్యాలు సేకరించడంలోను వాటిని అర్థం చేసుకోవడంలోనూ నిష్పాక్షికంగా, హేతుబద్ధంగా వ్యవహరించాలని కోరుకుంటాం. అది న్యాయమైన కోరిక. ఈ దృష్టితో టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి కమిషన్ నివేదికను పరిశీలించడం ఈ ప్రచురణ ఉద్దేశ్యం. కమిషన్ ఎదుట నమోదయిన సాక్ష్యాల ఆధారంగా నివేదికను పరిశీలిస్తాము. నమోదు కాని విషయాలను ప్రమాణంగా తీసుకొని నివేదికను విమర్శించడం భావ్యం కాదు.

1 కోటగాని ప్రకాశ్ అనే కార్ డ్రైవర్ కమిషన్ కు తన వాంగ్మూలం వివరంగా ఇచ్చాడు. నగరంలో కార్ డ్రైవర్ గా పనిచేస్తున్న ప్రకాశ్ కు అతని సమీప బంధువు (తమ్ముడి బావమరిది) అయిన ఒక వ్యక్తితో ఘర్షణ

ఉండింది. అతను ప్రకాశ్ కు నాలుగు వేల రూపాయలు ఇవ్వవలసి ఉండింది. ఇవ్వకపోగా, అడిగినందుకు గుండాలను పెట్టి దాడి చేయించాడు, బెదిరించాడు. ఆ డబ్బు అడగ వద్దంటూ గుండాలు 1991 జూలై 5వ తేదీన ప్రకాశ్ పైన దాడి చేసి కత్తితో పొడిచి గాయపరిచారు. ఈ విషయం ప్రకాశ్ అదే రోజు మేడ్చల్ పోలీసులకు ఫిర్యాదు చేసాడు. వాళ్లు కేసు నమోదు చేసుకోక పోయేసరికి అతను అగస్ట్ 28న రంగారెడ్డి జిల్లా ఎస్.పి. భాస్కర రెడ్డిని కలిసి మేడ్చల్ పోలీసుల పైన ఫిర్యాదు చేసాడు.

ఇక్కడి దాకా ప్రకాశ్ సాక్ష్యాన్ని కమిషన్ ఎదుట మేడ్చల్ ఎస్.పి. గంగారెడ్డి, జిల్లా ఎస్.పి. భాస్కర రెడ్డి ధృవీకరించారు. అయితే ప్రకాశ్ ఫిర్యాదుపైన చర్య తీసుకోవడానికి వాళ్లు కమిషన్ కు రెండు కారణాలు చెప్పారు. ప్రకాశ్ కు గుండాల దాడిలో కలిగిన గాయం స్వల్పమైనది. అది ఐపిసి సెక్షన్ 323 కిందికి వస్తుంది. సెక్షన్ 323 కాగ్నెజబుల్ నేరం కాదు. అంతేకాక ప్రకాశ్ తన గాయాన్ని పరీక్ష చేయించకొనడానికి ఆస్పత్రికి పోవడానికి నిరాకరించాడు. అందువల్ల తాము చర్య తీసుకోలేదని పోలీసులు తమ వాంగ్మూలంలో అన్నారు.

పోలీస్ స్టేషన్ దాకా తానే పోయి ఫిర్యాదు చేసిన ప్రకాశ్ ఆస్పత్రికి పోవడానికి ఎందుకు నిరాకరిస్తాడు? ఆస్పత్రికి పోవడానికి నిరాకరించిన వాడు మళ్ళీ ఎస్.పి. దగ్గరికి పోయి తన ఫిర్యాదుపైన మేడ్చల్ పోలీసులు చర్య తీసుకోలేదని గొడవ ఎందుకు చేస్తాడు? ఈ ప్రశ్నలు కమిషన్ వేసుకోలేదు. ప్రకాశ్ ఫిర్యాదుపైన పోలీసులు చర్య తీసుకోక పోవడం పూర్తిగా సమర్థవీయం అనే అభిప్రాయానికి కమిషన్ వచ్చింది.

ప్రకాశ్ కు ఆ దాడిలో జరిగిన గాయం చాలా స్వల్పమయినది కాబట్టి అది అతిచిన్న సంఘటన అనీ, కాగ్నెజబుల్ నేరం కాదనీ, పోలీసులు దాని పైన చర్య తీసుకోక పోవడం సమర్థవీయమేనని కమిషన్ తన నివేదికలో ఒకే పేజీలో రెండు సార్లు ప్రకటించింది. కానీ కత్తితో గాయం చేస్తే, అదిచిన్న గాయమే అయినా కాగ్నెజబుల్ నేరమేనని చట్టం అంటుంది. (ఐపిసి లోని సెక్షన్ 323 కాక 324 కిందికి వస్తుంది) దానికి శిక్ష 3 ఏళ్లు. దాని మీద పోలీసులు తప్పక కేసు రిజిస్టర్ చేయాలి. అంతేకాక, ప్రకాశ్ పోలీస్ స్టేషన్ లో ఫిర్యాదు చేసింది కేవలం ఆ స్వల్పమైన గాయం గురించి కాదు. తనకు రావలసిన బకాయి నాలుగు వేలు అడగవద్దని బెదిరించడం కోసం గుండాలను పెట్టి దాడి చేయించారని ప్రకాశ్ ఫిర్యాదు. ఇటువంటి దాడిలో కలిగిన గాయం స్వల్పమే అయినా (అసలు గాయమే కలుగక పోయినా) ఆ రకమైన బెదిరింపు

చట్టంలో 'క్రిమినల్ ఇంటిమిడేషన్' (ఐపిసి సెక్షన్ 506) అనే నేరం. దీనికి రెండేళ్లు శిక్ష అంటే ప్రకాశ్ పైన జరిగిన దాడి చట్టం దృష్టిలో సెక్షన్ 324, 506ల క్రిందనేరం. వీటిలో మొదటిది కాగ్నెజుల్ నేరం. ఒక దానికి మూడేళ్లు గరిష్ఠ శిక్ష రెండవదానికి రెండేళ్లు గరిష్ఠ శిక్ష

ఇటువంటి కేసులో ఫిర్యాదు పైన చర్య తీసుకోక పోవడం 'సమర్థనీయ'మేనని ఒక రిటైర్డ్ ప్రాక్టర్లు న్యాయమూర్తి అభిప్రాయ పడడం సబబేనా?

2 దీనికి మసీద్ గూడా 'ఎన్ కౌంటర్' కూ సಂಬంధం ఏమిటంటారేమో. ప్రకాశ్ తన వాంగ్మూలంలో ఇంకా చాలా విషయాలు చెప్పాడు. వాటిని కమిషన్ తేలికగా కొట్టి పారేయకపోతే మసీద్ గూడా ఎన్ కౌంటర్ నిజమైన ఎన్ కౌంటర్ అనే అభిప్రాయానికి రాగలిగేది కాదు.

తనకు జరిగిన అన్యాయాన్ని గురించి ఎస్.పి.కి ఆగస్ట్ 28న ఫిర్యాదు చేసినప్పటికీ ఫలితం లేక పోయేసరికి ప్రకాశ్ తన సమస్యను గులాం రసూల్ దగ్గరికి తీసుకొని పోయాడు. గులాం రసూల్ తో తనకు పరిచయమేమీ లేదనీ, కాకతాళీయంగా రోడ్లో కలిసాననీ ప్రకాశ్ తన వాంగ్మూలంలో చెప్పాడు.

గులాం రసూల్ ప్రకాశ్ కు న్యాయం చేకూర్చడానికి చాలా కృషి చేసాడు. అతనితోపాటు మేడ్చల్ పోలీసు స్టేషన్ కు పోయి అతని ఫిర్యాదు పైన చర్య ఎందుకు తీసుకోలేదని అడిగాడు. 1991 డిసెంబర్ 26వ తేదీన (అంటే 'ఎన్ కౌంటర్' కు రెండు రోజులు ముందు) రసూల్, ప్రకాశ్ కలిసి రంగారెడ్డి జిల్లా ఎస్.పి భాస్కరరెడ్డి దగ్గరకు పోయారు. అక్కడ రసూల్ కూ భాస్కర రెడ్డికి వాగ్వివాదం జరిగింది. ప్రకాశ్ పైన దాడి చేసిన గుండాలు కొత్తదాసు మనుషులు కాబట్టి పోలీసులు చర్య తీసుకోవడం లేదని రసూల్ ఆరోపించాడు. రసూల్ కు నక్కలైట్లతో సಂಬంధాలున్నాయనీ అండర్ గ్రౌండ్ నక్కలైట్ల ఆచూకీ తెలుసనీ ఎస్.పి ఎదురు ఆరోపణ వేసాడు. తరువాత రసూల్, ప్రకాశ్ రాష్ట్ర డి.జి.పి. ప్రభాకరరావు దగ్గరకు పోయి రంగారెడ్డి జిల్లా పోలీసుల వైఖరి గురించి ఫిర్యాదు చేసారు. డి.జి.పి. వారి సమక్షంలోనే ఎస్.పి. భాస్కరరెడ్డికి ఫోన్ చేసి మందలించాడు. మళ్ళీ రసూల్, ప్రకాశ్ ఎస్.పి. దగ్గరకు పోయారు. మళ్ళీ ఘర్షణ జరిగింది. ఒకరి అంతు ఒకరు చూసుకుంటామని బెదిరించుకున్నారు.

ఎస్.పి.కి రసూల్ కు ఘర్షణ అయిన సమయంలో సరూర్ నగర్ డి.ఎస్.పి రాజయ్య కూడ అక్కడ ఉన్నాడు. ఎన్ టిఆర్ నగర్ భూముల విషయంలో ఈ పోలీస్ అధికారి నిర్వర్తించిన పాత్ర గురించి గులాం రసూల్ రాసిన రిపోర్టుల

విషయాన్ని డి.ఎస్.పి రాజయ్య ప్రస్తావించి కోపంగా మాట్లాడాడు. రసూల్ ను నక్కలైట్ అని డి.ఎస్.పి దూషించాడు. కొంత ఘర్షణ జరిగిన తరువాత మరుసటి రోజు (అంటే డిసెంబరు 27న) ప్రకాశ్ మేడ్చల్ పోలీస్ స్టేషన్ కు పోతే అతని ఫిర్యాదు నమోదు చేసుకొని కేసు చేపట్టడం జరుగుతుందని ఎస్.పి చెప్పాడు.

ప్రకాశ్ వాంగ్మూలం నుండి కమిషన్ కొన్ని ప్రశ్నలు సహజంగానే వేసుకోవలసి ఉంటుంది. డిసెంబర్ 26కు పూర్వం రసూల్ తో భాస్కర రెడ్డికి రాజయ్యకూ పరిచయం లేదని ఒకవేళ అనుకున్నా, 26వ తేదీన అంతసేపు వాళ్లతో రసూల్ కు అంత దీర్ఘంగా వాగ్వివాదం జరిగిన తరువాత 28వ తేదీన చనిపోయిన రసూల్ ను వాళ్లు 'గుర్తు తెలియన తీవ్రవాది' అని ఎట్లా అనగలిగారు? జిల్లా ఎస్.పి కి డి.ఎస్.పి కి ముఖ పరిచయం ఉన్న వ్యక్తి 'గుర్తు తెలియని తీవ్రవాది'గా మట్టిలో కలవడం ఎట్లా సాధ్యమయింది? పోలీసుల కథనం మొత్తం అసంబద్ధం అని నమ్మడానికి ఇదొక్కటి చాలదా?

కానీ కమిషన్ ప్రకాశ్ చెప్పిన విషయాన్ని నమ్మలేదు. డిసెంబర్ 26వ తేదీన జరిగినట్టు ప్రకాశ్ చెప్పిన విషయాలేవీ జరగలేదని కమిషన్ నిర్ధారించింది.

ఎందుకు? డిసెంబర్ 26న ప్రకాశ్ చెప్పిన సంఘటన అసలు జరగనే లేదని ఎస్.పి భాస్కర్ రెడ్డి, డి.ఎస్.పి రాజయ్య కమిషన్ కు వాంగ్మూలం ఇచ్చారు. తాము అసలు గులాం రసూల్ అనే విలేకరిని ఎరుగనే ఎరుగమని అన్నారు. కమిషన్ వాళ్ల వాంగ్మూలాలను నమ్మదలచుకుంది. ప్రకాశ్ వాంగ్మూలం నమ్మదలచుకోలేదు.

ఎందుకు? ప్రకాశ్ వ్యక్తిత్వం మంచిది కాదనీ అతను నీతివంతుడు కాడనీ ప్రకాశ్ సోదరుడు సదానందం అనే వ్యక్తి స్వయంగా కమిషన్ ఎదుట వాంగ్మూలం ఇచ్చాడంటుంది. టి.ఎల్.ఎన్.రెడ్డి కమిషన్ విచారణ జరుగుతూ ఉండని కానీ, ప్రకాశ్ ఆ కమిషన్ ఎదుట వాంగ్మూలం ఇచ్చాడని కానీ, ప్రకాశ్ వ్యక్తిత్వం మంచిదో చెడ్డదో తెలుసుకొనే అవసరం, తెలుసుకోవాలన్న కోరిక ఆ కమిషన్ కు ఉంటుందని కానీ ఆ సదానందానికి తెలిసే అవకాశం లేదు కాబట్టి అతనిని కమిషన్ స్వయంగానయినా పిలిపించుకొని ఉండాలి లేదా పోలీసులు తీసుకొచ్చి ఉండాలి.

అట్లాగే రాజయ్య, భాస్కరరెడ్డి వ్యక్తిత్వానికి సర్టిఫికేట్లు ఇచ్చే వారిని పిలిపించుకోవాలనే ఆలోచన మట్టుకు కమిషన్ కు వచ్చినట్లు లేదు. వాళ్ల మాటలను

ఎటువంటి 'క్యారెక్టర్ సర్టిఫికేట్' లేకుండానే కమిషన్ నమ్మదలచుకుంది.

అంతే కాదు. ప్రకాశ్ కు డబ్బు విషయంలో ఘర్షణ ఉండింది ఈ సదానందం బావమరిదితోనే. తనపైన జరిగిన దాడికి పూర్వ రంగంగా ప్రకాశ్ చెప్పిన కథనానికి పూర్తిగా విరుద్ధమైన కథనం సదానందం చెప్పాడు. మూడవ సాక్ష్యమేమీ లేకుండా కమిషన్ సదానందాన్ని నమ్మింది. ఎందుకు నమ్మింది?

అక్కడితో కమిషన్ వ్యాఖ్యానాలు అగిపోలేదు. ఒక చిన్న విషయంలో ప్రకాశ్ వంటి అర్బకుడు ఇచ్చిన చిన్న ఫిర్యాదును గులాం రసూల్ వంటి పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేషన్ చదివి వివిధ పత్రికలలో విలేకరిగా పనిచేసిన వ్యక్తి అంతగా పట్టించుకోని ఉంటాడంటే నమ్మకక్యం కాదని కమిషన్ నిర్ధారించింది. ప్రకాశ్ అతనికి బంధువు కాదు. స్నేహితుడు కాదు. అటువంటి వాడికి సంబంధించిన చిన్న ఫిర్యాదును డి.జి.పి దాకా గులాం రసూల్ తీసుకుపోయి ఉంటాడంటే నమ్మ లేకుండా ఉన్నానని జస్టిస్ టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి గారు అంటారు.

కొత్తదాసు గూండాల దాడిలో ప్రకాశ్ కు తగిలిన గాయం చిన్నదే అయినా ఆ విషయం చిన్నదికాదు. ప్రకాశ్ దృష్టికి చిన్నదికాదు. రసూల్ దృష్టికి చిన్నది కాదు. 4,000 రూపాల బకాయి ఒక కార్ డ్రైవర్ కు చిన్న విషయంకాదు. ఒక అండర్ వర్క్ గుండాకు భయపడి, లేదా అతనితో లాలూచీ పడి పోలీసులు చట్టపరంగా తాముతీసుకోవలసిన చర్యలు తీసుకొనక పోవడం ఒక విలేకరి దృష్టిలో, ఒక ప్రజాస్వామిక వాది దృష్టిలో చిన్న విషయం కాదు. దాని గురించి రసూల్ గొడవ చేయడంలో ఆశ్చర్య పోవలసిందేమీ లేదు.

అంతేకాదు. ఎవరికయినా ఏదయినా అన్యాయం జరిగితే తన శాయశక్తులా న్యాయం కోసం కృషి చేసే స్వభావం రసూల్ కు ఉండిందని పలువురు సాక్షులు వాంగ్మూలం ఇచ్చారు. పోలీసులు రసూల్ 'నక్స్ టైల్' అని రుజువు చేయడానికి ప్రవేశ పెట్టిన సాక్ష్యాలను సక్రమంగా అర్థం చేసుకుంటే వాటి భావం కూడా ఇదే. అయినప్పటికీ ప్రకాశ్ విషయంలో రసూల్ అంతటి ఆసక్తి తీసుకొని ఉండడం నమ్మకక్యంగాలేదని కమిషన్ భావించింది. అన్యాయం పట్ల నిరసన, కష్టాలలో ఉన్న వారిపట్ల సానుభూతి, సహాయతత్పరత రసూల్ కు ఉండేవని సాక్షులు చెప్పినప్పటికీ, ఆ గుణాలు అతనిలో ఉండి ఉండవనీ ప్రకాశ్ చెప్పింది అబద్ధమే అయిఉండాలనీ కమిషన్ ఏ ఆధారాలతో నిర్ణయించింది? ఎందుకు నిర్ణయించింది?

3 1991 మే 21న తమిళనాడులో రాజీవ్ గాంధీని ఎవరో హత్య చేయగా మన రాష్ట్రంలో అనేక చోట్ల కాంగ్రెస్ వారు విధ్వంసానికి, దోమీలకూ పాల్పడ్డారు. అప్పట్లో గులాం రసూల్ భువనగిరిలో విలేకరిగా ఉన్నాడు. భువనగిరిలో పోలీసులు కాంగ్రెస్ వారి విధ్వంసాన్ని ఎదుర్కొనే పేరుతో సెక్షన్ 144 ప్రకటించబడి జనాన్ని చెదరగొట్టసాగారు. ఆ లాఠీ చార్జీలో ఒక పేద రిక్షవాలా తీవ్రంగా గాయపడ్డాడు. రసూల్ ఆ రిక్షా అతన్ని ఒక ప్రభుత్వ జీపులో ఆస్పత్రికి తీసుకుపోయి, అతను ఆస్పత్రిలో చనిపోగా అతని శవాన్ని తీసుకొచ్చి సి.ఐ సుదర్శన రెడ్డి కార్యాలయంలో పడేసి సి.ఐతో ఘర్షణకు దిగాడు. ఒక పేదవాడి ప్రాణాన్ని నిష్కారణంగా తీసారని గొడవ పెట్టుకున్నాడు. సుదర్శన రెడ్డి రసూల్ ను నక్కలైట్ అని దూషించాడు. ఈ ఉదంతం రసూల్ తండ్రి గులాం ముస్తఫా కమిషన్ కు ఇచ్చిన వాంగ్మూలంలో ఉంది. పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేషన్ చేసి వివిధ పత్రికలలో విలేకరిగా పనిచేసిన గులాం రసూల్ తనకు స్నేహితుడు, బంధువు కాని ఒక దిక్కు మాలిన రిక్షావాడి చాపు గురించి వార్త రాసి ఊరుకోకుండా ఇంతగొడవ ఎందుకు పెట్టుకున్నాడు?

4 ఆలేరు మండలం టంగుటూరు గ్రామ సర్పంచ్ అరుణ కమిషన్ కు తన వాంగ్మూలం ఇచ్చింది. ఆమె భర్తను పీపుల్స్ వార్ నక్కలైట్లు చంపిన తరువాత ఆమె అతని స్థానంలో సర్పంచ్ అయింది. ఆమె భర్త సర్పంచ్ గా ఉండగా గ్రామ పనుల కోసం ప్రభుత్వ నిధినుండి కొంత డబ్బు తీసుకున్నాడు. దానినతను సక్రమంగానే వినియోగించాడు. కానీ అకౌంట్లు పూర్తిగా సమర్పించక ముందే చనిపోయాడు. దీని విషయంలో ఆడిటర్లు గొడవ పెట్టగా వాళ్ళకు సర్ది చెప్పడానికి రసూల్ అరుణకు చాలా సహాయం చేసాడు. తన సమయాన్ని, తనకున్న పరపతిని ఆమెకు సహాయం చేయడానికి వినియోగించాడు. పీపుల్స్ వార్ మనిషిగా చెప్పబడుతున్న గులాం రసూల్ ఆ పార్టీవాళ్ళు చంపిన వ్యక్తి భార్యకు ఇంతగా సహాయం ఎందుకు చేసాడు?

గులాం రసూల్ వ్యక్తిత్వాన్ని గురించి తన ఎదుట నమోదయిన ఈ సాక్ష్యాన్ని కమిషన్ లెక్కచేయకుండా, ముక్కు ముఖం తెలియని కార్ డ్రైవర్ ప్రకాశ్ కు సహాయం చేయడానికి రసూల్ అంత శ్రమ తీసుకొని ఉంటాడనుకోవడం అసంబద్ధం అని నిర్ణయించింది. కాబట్టి డిసెంబర్ 26వ తేదీన ఎస్.పి భాస్కర రెడ్డితోనూ, డి.ఎన్.పి రాజయ్యతోనూ రసూల్ కు జరిగినట్లు ప్రకాశ్ చెప్పిన భేటీ అబద్ధం అని కమిషన్ నిర్ణయించింది. అందువల్ల రసూల్ 'గుర్తు తెలియని తీవ్రవాది' ఎట్లా అయ్యాడన్న ప్రశ్న వేసుకోలేదు.

5

ప్రకాశ్ వాంగ్మూలం అక్కడితో అయిపోలేదు. ఎస్.పి చెప్పినట్లు డిసెంబర్ 27వ తేదీ మధ్యాహ్నం మేడల్ పోలీస్ స్టేషన్ కు పోదామని అతను తయారయ్యాడు. రసూల్ వస్తాడని ఎదురు చూస్తున్నాడు. అంతలో మేడల్ పోలీస్ స్టేషన్ నుండి ఇద్దరు కానిస్టేబుళ్లు వచ్చి ప్రకాశ్ ను మేడల్ రమ్మన్నారు. అక్కడ అతనిని రాత్రి 11-00 గంటల దాకా ఊరికే కూర్చోపెట్టారు. ఆ సమయంలో మేడల్ ఎస్.ఐకి ఫోన్ వచ్చింది. అతను ఫోన్ లో మాట్లాడిన తరువాత ప్రకాశ్ ను పిలిచి అతనిచేత బలవంతంగా కొన్ని వాక్యాలు రాయించుకునే ప్రయత్నం చేసాడు. ప్రకాశ్ ఒప్పకోక పోతే ప్రకాశ్ ను పోలీసులు బాగా హింసించారు. అప్పటికి తన కేసు విషయంలో ప్రకాశ్ చాలా సార్లు ఆ పోలీస్ స్టేషన్ కు వచ్చి ఉండడం వల్ల ఆ స్టేషన్ రైటర్ తో ప్రకాశ్ కు స్నేహం ఏర్పడింది. ఎస్.ఐ రాయమన్నది రాయకపోతే అనవసరంగా ప్రాణాలు పోతాయని ఆ రైటర్ ప్రకాశ్ ను సానుభూతిగా హెచ్చరించాడు. ఇంక చేసేది లేక ప్రకాశ్ ఈ కింది వాక్యాలు రాసి సంతకం చేసాడు :

తేదీ. 27-12-1991

శ్రీయుత గౌరవనీయులైన
మేడల్ ఇన్స్పెక్టర్ గారికి,
రంగారెడ్డి జిల్లా
అయ్యూ,

నేను కె. ప్రకాశ్ వ్రాయుట ఏమనగా ఉదయం పత్రికా విలేఖరి గులాం రసూల్ నక్కలైటు. గులాం రసూల్ కు మూడు హత్యలతో సంబంధం ఉంది. వారి పేర్లను కింద రాయుచున్నాను.

1. ధర్మా విరల్ రెడ్డి
2. హయగ్రీవాచారి
3. కృష్ణమాచారి
4. రసూల్ మారుపేరు జగన్.

ఇట్లు,
కె. ప్రకాశ్.

ఇది రాసి ఇచ్చిన తరువాత ప్రకాశ్ విస్మయంగా ఇంటికి పోయాడు. 28 తెల్లవారు జామున జరిగిన 'ఎన్ కౌంటర్' కథనం 29 పేపర్లలో వచ్చింది. కానీ

మృతులు పేర్లు రాలేదు. చనిపోయిన వారిలో ఒకడు రసూల్ అన్న సంగతి 30వ తేదీ పేపర్లలో వచ్చింది. ఆ తరువాత రసూల్ నక్సలైట్ అనీ అతనికి అనేక నేరాలతో సంబంధం ఉందనీ పోలీసులు ప్రకటించారు. కార్ డ్రైవర్ ప్రకాష్ గాభరాపడి మేడ్చల్ పోలీస్ స్టేషన్ కు పోయి తాను రాసి ఇచ్చిన కాగితం ఇమ్మని రైటర్ ను అడిగాడు. కాగితం ఇవ్వలేను కానీ జిరాక్స్ కాపీ కావాలంటే తీసుకొమ్మని రైటర్ ప్రకాష్ కు దాని జిరాక్స్ కాపీ ఇచ్చాడు. ఆ జిరాక్స్ కాపీని ప్రకాష్ టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి కమిషన్ కు సమర్పించాడు.

ఈ వాంగ్మూలం 'ఎన్ కౌంటర్' కథనాన్ని గురించి అనేక ప్రశ్నలు లేవనెత్తుతుంది. పోలీసులు ప్రకాష్ చేత బలవంతంగా ఆ కాగితం ఎందుకు రాయించుకున్నారు? మరుసటి రోజు పొద్దున 'జరగబోయే' ఎదురుకాల్పుల గురించి ముందే కలగన్నారా? లేకపోతే అప్పటికే (అంటే 27వ తేదీ రాత్రికే) రసూల్ పోలీసుల కస్టడీలో ఉన్నాడా?

కానీ కమిషన్ ప్రకాష్ వాంగ్మూలంలోని ఇతర విషయాల లాగ ఈ విషయాన్ని కూడ సమ్మదలచుకోలేదు. 'ఇది పూర్తిగా అబద్ధం అని చెప్పడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు' అని జస్టిస్ టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి ప్రకటించారు. ఎందువల్ల?

'ఒక చిన్న విషయంలో ఎస్.పి. దాకా పోయి గొడవ పెట్టుకున్న వ్యక్తినుండి బుద్ధి ఉన్న పోలీసులు ఇటువంటి పత్రం రాయించుకోరు. దాని వల్ల ఒనగూడే ప్రయోజనం ఏమీ లేదు. ధర్మావిరల్ రెడ్డి, హయగ్రీవాచారి, కృష్ణమాచారిల హత్య కేసులతో మేడ్చల్ పోలీసులకు ఎటువంటి సంబంధం లేదు. అవి వరంగల్ జిల్లాలో జరిగాయి. వాటిని వరంగల్ పోలీసులు పరిశోధిస్తున్నారు. మేడ్చల్ పోలీసులకేమీ సంబంధం లేదు. పైగా ఈ పత్రం జిరాక్స్ కాపీని ప్రకాష్ మేడ్చల్ పోలీస్ స్టేషన్ స్టాంపుతో సహా కమిషన్ కు అందజేసాడు. ఆ జిరాక్స్ కాపీ ప్రకాష్ కు అందడం ఎట్లా సాధ్యం? ప్రకాష్ ఈ పత్రాన్ని కల్పించాడనడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు. ఈ కథ మొత్తం కల్పించి ఒక డాక్యుమెంట్ పుట్టించగల మనిషి పోలీసులకు వ్యతిరేకంగా అబద్ధం చెప్పడానికి ఎంత దూరమైన పోగలడు. ఈ సాక్షి వాంగ్మూలానికి ఎటువంటి విలువ యివ్వడానికి వీలులేదని నా అభిప్రాయం' అని టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డిగారు అన్నారు.

పాపం కారు డ్రైవర్ ప్రకాష్ కథలో అసలు విల్ అయిపోయాడు.

ఈ అబద్ధపు పనులు ప్రకాష్ ఎందుకు చేసినట్లు? అతను రసూల్ కు

స్నేహితుడు కాడు, బంధువు కాడు. కాబట్టి అతని కోసం రసూల్ అంత శ్రమ తీసుకుని ఉండడు అని కమీషన్ వాదించింది. మరి ప్రకాశ్ ఈ శ్రమంతా ఎవరి కోసం తీసుకున్నట్టు? అతను రసూల్ బంధువు కాడు, మిత్రుడూ కాడు. అతను నక్సలైట్ కాడు. అతను పౌరహక్కుల సంఘం సభ్యుడు కాడు. పత్రికా విలేకరి కాడు. పోలీసులపైన కోపమున్న వృత్తినేరస్థుడూ కాడు. అతను ఒట్టి కారు డ్రైవరు. ఎటువంటి రాజకీయ కళంకం లేని కారు డ్రైవరు. అతనికి పోలీసుల మీద యింత కసి ఎందుకుంది? ఇంతటి అబద్ధపు కథ కల్పించి చెపితే పోలీసులు తనకి హాని చేస్తారని అతనికి భయమెందుకు కలగలేదు? ప్రకాశ్ ఏమాశించి ఈ కల్పనకు పాల్పడ్డాడు?

పోలీసులు ప్రకాశ్ చేత ఆ కాగితం ఎందుకు రాయించుకుని వుంటారో పూహించడం కష్టంకాదు. ప్రకాశ్ కథనం అబద్ధమని కొట్టిపారేయకుండా యితర సాక్ష్యాలతో దాన్ని ణోడించి చూస్తే అసలు ఏం జరిగిందో కమీషన్ ఊహించగలిగి వుండేది. దానిని పూర్తిగా రుజువు చెయ్యడం సాధ్యం కాకపోయినా పోలీసుల కథనం అనుమానాస్పదం అనే వాదనకు బలం చేకూరుతుంది.

27 సాయంత్రం నుండి రసూల్, విజయప్రసాద్ రావులు కనిపించడం లేదు. వాళ్లను పోలీసులు అపహరించి తీసుకు పోయారనే అనుమానం వుంది. రసూల్ మీద పోలీసులకు కోపం వుండిందన్న సంగతి కమీషన్ ముందు వాంగ్యూలం యిచ్చిన సాక్షులు చాలామంది చెప్పారు. తండ్రి, అన్న చెప్పారు. తోటి విలేఖరులు చెప్పారు. రసూల్ ను నక్సలైట్లతో ముడి పెట్టే ప్రయత్నం పోలీసులు చేస్తున్నారని కూడా సాక్షులు చెప్పారు. భువనగిరి సి.ఐ. ఈ ప్రయత్నం తరచుగా చేసేవాడని రసూల్ తండ్రి చెప్పాడు. డిసెంబర్ 26న ఎస్.పి. భాస్కర రెడ్డి డి.ఎస్.పి. రాజయ్యలతో రసూల్ కు జరిగిన వాగ్వివాదంలో వాళ్లిద్దరూ రసూల్ పైన ఈ నింద మోపారని ప్రకాశ్ చెప్పాడు.

కాబట్టి ఆ రాత్రి ప్రకాశ్ తో బలవంతంగా ఆ నాలుగు వాక్యాలు రాయించుకున్నారంటే బహుశ అప్పటికి రసూల్ పోలీసుల కస్టడీలో వున్నాడని భావించకూడదా? అప్పటికి అతనిని చంపే ఉద్దేశం పోలీసులకు లేదని, నక్సలైట్లు చేసిన ఆ మూడు హత్యలలో రసూల్ ను ఇరికించి కేసుపెట్టే ఆలోచనలో వున్నారని అనుకోవడం అసంబద్ధంగా వుంటుందా?

ఆ రకంగా రాయించుకున్న వాక్యాలకు కోర్టులో విలువ లేని మాట వాస్తవమే. అయినప్పటికీ పోలీసులు అటువంటి ఒప్పకోలు పత్రాలు రాయించుకుంటూనే వుంటారు. అది కొత్త సంగతి కాదు. ప్రజలలో చాలామందికి చట్టం తెలియదు

కాబట్టి అటువంటి ప్రత్రాలు వారిని బెదిరించడానికి, లొంగ దీసుకోవడానికి ఉపయోగపడతాయి. ఇద్దరు స్నేహితుల్ని అరెస్టు చేసి, వేరు వేరు పోలీసు స్టేషన్లలో పెట్టి torture చేసి, ఒకరిమీద ఒకరిచేత అబద్ధపు ఆరోపణలు రాయించుకుని సంతకం చేయించుకుంటుంటారు. కోర్టులో విలువలేని ఇటువంటి ప్రత్రాలు బలవంతంగా రాయించుకోవడం ఒక చిత్రహింసల ప్రక్రియ. అది మనుషులను మానసికంగా లొంగ దీసుకోవడానికి ఉపయోగపడుతుంది. ఒకరిచేత రాయించుకుని వాడు ఒప్పేసుకున్నాడని రెండవ వ్యక్తిని బెదిరించి ఆ వ్యక్తిచేత సమాచారం చెప్పించడం పోలీసులు రివాజుగా చేసే పని.

ఆ మూడు హత్యలు మేడ్చల్ పరిధిలో జరగలేదనే వాదన కూడా పోలీసు సంస్కృతికి అప్రస్తుతమే. (ఐతే అవి మూడు వరంగల్ జిల్లాలో జరిగాయన్న కమిషన్ అభిప్రాయం వాస్తవం కాదు. ఒకటి వరంగల్ లో, ఒకటి నల్గొండలో, ఒకటి హైదరాబాదులో జరిగినవి.) మేడ్చల్ పోలీసులకు ఆ కేసులను పరిశోధించే అధికారం వుందా అనేది సమస్య కాదు. ప్రకాశ్ చేతనే బలవంతంగా రసూల్ నక్స్ లైట్ అని చెప్పించాలి. తనకు మేలు చేసిన మనిషి మీద అతని చేతనే నింద మోపించాలి. తన నుండి మేలు పొందిన వ్యక్తే తనమీద అబద్ధపు ఆరోపణ చేశాడన్న బాధ రసూల్ అనుభవించాలి. రసూల్ ద్వారా డి.జి.పి. చేత తమను తిట్టించినందుకు యిది ప్రకాశ్ కు రంగారెడ్డి జిల్లా పోలీసులు విధించే శిక్ష ప్రకాశ్ కు ఆయాచితంగా సహాయం చేసినందుకు రసూల్ కు వేసే శిక్ష ఎవరి చావు వాళ్ళు చావకుండా ఒకరినొకరు సహాయం చేసుకునే మానవతకు పోలీసు వ్యవస్థ వేసే శిక్ష

ఆ తర్వాత ఏ కారణంగానో రసూల్ ను కేసులో ఇరికించి జైలుకు పంపించకుండా చంపి ఎన్ కౌంటర్ కథ అల్లారు. బహుశ చంపే ఉద్దేశం లేకున్నప్పటికీ కసికొద్దీ కొట్టిన క్రమంలో రసూల్ ప్రాణం పోయిందేమో! లేకపోతే తమ ఉద్దేశమే మార్చుకున్నారో?!

ప్రకాశ్ వాంగ్మూలాన్ని నిష్కారణంగా అబద్ధమని కొట్టి పారేయకుండా ఈరకంగా అర్థం చేసుకోకూడదా! దీనికి రుజువు ఏముందని కమిషన్ అడగవచ్చు. రుజువు లేదు. కాని ఈ రకంగా జరిగి వుండవచ్చునని నమోదైన వాంగ్మూలాల ఆధారంగా భావించగలిగితే మసీదుగూడా ఎన్ కౌంటర్ నిజమైన ఎన్ కౌంటర్ నని నిర్ద్వంద్వంగా నిర్ధారించడం జరిగేది కాదు.

ప్రకాశ్ వాంగ్మూలం అబద్ధమని కమిషన్ నిష్కారణంగా ఎందుకు కొట్టేయాలి?

6

మసీదుగూడా ఎన్కౌంటర్ గురించి రెండు కథనాలు వున్నాయని కమిషన్ గుర్తించింది.

ఒకటి ఎ.పి.సి.ఎల్.సి., ఎ.పి.యు.డబ్ల్యు.జె. (పౌరహక్కుల సంఘం, జర్నలిస్టుల సంఘం) చెప్పినది. అదేమిటంటే 27 సాయంత్రం విజయప్రసాదరావును స్కూటర్ మీద ఎక్కించుకుని తీసుకుపోతున్న రసూల్ ను అంబర్ పేట ప్రాంతంలో పోలీసులు అటకాయించి యిద్దరినీ తీసుకుపోయి 28 తెల్లవారుజామున మసీదుగూడా వూరు శివారులోని పాడుబడిన కట్టడంలో కాల్చి పడేశారు.

దీనికి పై రెండు సంస్థలు చూపించిన ఆధారం ఏమిటి? ఏమీ లేదు. తమ అభియోగం తప్ప వేరే ప్రత్యక్ష ఆధారలేవీ పై రెండు సంస్థలూ చూపించలేక పోయాయని కమిషన్ అనింది. అది నిజమైన మాటే. ప్రత్యక్ష ఆధారాలు ఎవరికీ దొరకలేదు.

రెండవ కథనం పోలీసులది. 27వ తేదీ అర్ధరాత్రి దాటిన తర్వాత వనస్థలిపురం సి.ఐ. మురళీధరరావుకు మసీదుగూడా శివారులోని పాడుబడిన గదులలో పీపుల్స్ వార్ నక్సలైట్లు సమావేశమై వున్నట్లు సమాచారం అందింది. ఆయన సరూర్ నగర్ డి.ఎస్.పి. రాజయ్యకు ఈ విషయం చెప్పగా వారు సరూర్ నగర్ సి.ఐ. రామిరెడ్డినీ, సాయుధ బలాలనూ తీసుకుని మసీదుగూడా పొమ్మని సలహా ఇచ్చారు. ఉప్పల్ సి.ఐ. సెలవులో వున్నందున రామిరెడ్డి ఉప్పల్ కు కూడ ఇన్ చార్జిగా వున్నాడు. మొత్తానికి అందరూ కలిసి మసీదుగూడా బయల్దేరారు. నాలుగు గంటలకు ఆ పాడుబడిన గదుల దగ్గరకు చేరుకున్నారు. వీళ్లు సమీపించగానే నక్సలైట్లు వున్న గదులనుండి కాల్పులు మొదలయ్యాయి. పోలీసులు బయటి కాంపౌండ్ గోడ చాలు చేసుకున్నారు. తాము పోలీసులమని చెప్పారు. కాల్పులు ఆపేయమని హెచ్చరించారు. ఐనా నక్సలైట్లు ఆపకుండా కాల్పులు. జరుపుతూనే వున్నారు. అప్పుడు పోలీసులు కూడా గదుల మీదికి ఎదురుకాల్పులు జరిపారు. రెండు, మూడు నిమిషాల్లో అవతలి వైపు నుండి కాల్పులు ఆగిపోయాయి. అప్పుడు పోలీసులు కాంపౌండ్ లోకి ప్రవేశించి పాడు బడిన ఆ గదులను సమీపించగా ఉత్తరం వైపున్న గదిలో ఒకటి, ఆ గది బయట ఉత్తరం దిక్కుగా మహాకటి రెండు శవాలు కనిపించాయి. డిటోనేటర్లు, జిలెటిన్ స్ప్రిక్స్, రివోల్వర్లు, ఒక కరెంటు వైరు ముక్క, ఖాళీ తూటాలు వగైరాలు కనిపించాయి.

దీనికి పోలీసులు చూపించిన ఆధారాలేమిటి? ఏమీ లేదు. తమ కథనం

తప్ప వేరే ప్రత్యక్ష ఆధారమేమీ చూపించలేదు. ఆ వూరి వాళ్లెవరూ పోలీసు కథనాన్ని సమర్థిస్తూ సాక్ష్యం చెప్పలేదు. పొరుగువాళ్ల వాళ్ళూ చెప్పలేదు. పౌరహక్కుల సంఘం, జర్నలిస్టుల సంఘం ఏ మాత్రం ప్రత్యక్ష సాక్ష్యాధారాలు చూపించాయో పోలీసులు కూడ ఆ మాత్రమే చూపించారు.

కాని కమిషన్ అభిప్రాయం అది కాదు. పౌరహక్కుల సంఘం, జర్నలిస్టుల సంఘం తమ కథనానికి ప్రత్యక్ష ఆధారాలు చూపించలేకపోవడం వల్ల వారి కథనం వీగిపోయిందంటుంది. కాని పోలీసులు మాత్రం ప్రత్యక్ష సాక్ష్యం చూపించారంటుంది కమిషన్.

వారు చూపించిన సాక్ష్యం ఏమిటి? ఏం చూపించారని మీకు ఉత్సాహం కలుగుతోందా? ఇన్నాళ్లు తెలియని కొత్త విషయమేదో యిప్పుడు తెలుసుకోబోతున్నామనుకుంటున్నారా? అయితే వినండి. పోలీసు కథనానికి నలుగురు సాక్షులున్నారు. వాళ్లందరూ ఆ కథనాన్ని సమర్థించారు. సి.ఐ. మురళీధరరావు సమర్థించాడు. సి.ఐ. రామిరెడ్డి సమర్థించాడు. హెడ్ కానిస్టేబుల్ పరశురామిరెడ్డి సమర్థించాడు. హెడ్ కానిస్టేబుల్ మాణిక్యరెడ్డి సమర్థించాడు. ఎన్కౌంటర్లో పాల్గొన్న పోలీసులందరూ పోలీసు కథనాన్ని సమర్థించారు. అందరి వాంగ్మూలాలూ ఎఫ్.ఐ.ఆర్.ను సమర్థించాయి. ఎక్కడా అభిప్రాయ భేదం లేదు. అందువల్ల పోలీసు కథనానికి బలం చేకూరిందని కమిషన్ భావించింది. 'ఎ.పి.సి.ఎల్.సి., ఎ.పి.యు.డబ్ల్యు.జె. తమ కథనాన్ని చెప్పాయి కాని ఒక్క సాక్షిని కూడా ప్రవేశ పెట్టలేదు. పోలీసులు నలుగురు సాక్షులను ప్రవేశ పెట్టారు' అంటుంది కమిషన్. కేవలం అభియోగాలు వేసి వూరుకోకుండా పోలీసులు 'పాటివ్ సాక్ష్యం' ప్రవేశపెట్టారని అనింది.

జస్టిస్ టి.ఎల్.ఎన్.రెడ్డిగారి విజ్ఞతను శంకించడం మా ఉద్దేశం కాదు. కాని యిది హాస్యాస్పదమైన వాదన అనక తప్పదు. ఇదే రకంగా వాదించేటట్లయితే న్యాయ విచారణ జరపకుండానే అన్ని ఎన్కౌంటర్లూ నిజమైనవేనని ముందే ప్రకటించవచ్చు. ప్రతి ఎన్కౌంటర్ కథకూ పోలీసుల వైపు నుండి నలుగురు కాకపోతే పదిమంది ప్రత్యక్ష సాక్షులుంటారు. వాళ్ళందరూ ఉద్యోగ ధర్మంగా ఒకే కథ చెప్పతారు. అవతలి వేపు ఒక్క ప్రత్యక్ష సాక్షి కూడా వుండకపోవచ్చు.

పోసీ, పోలీసుల కథనానికి పోలీసుల సాక్ష్యం నుండి బలం చేకూరిందని ఒప్పకుండాం. కాని దానిలో అసంబద్ధత వుండవచ్చు కదా! పరస్పర విరుద్ధ విషయాలు వుండవచ్చు కదా! పోలీసుల ప్రవర్తనే పోలీసుల కథనం గురించి

సంశయం రేకెత్తించేటట్లు వుండవచ్చు కదా!

ఈ అనుమానం కమిషన్ కి రాకపోలేదు. దీనికి సంబంధించిన సాక్ష్యాలన్నిటినీ కమిషన్ పరిశీలించింది. పరిశీలించి కొట్టి పారేసింది. కారుడ్రైవర్ ప్రకాశ్ సాక్ష్యానికి ఏ గతి పట్టిందో యిప్పటికే చూశాం. తక్కిన సాక్ష్యాలను కమిషన్ ఏ విధంగా కొట్టి పారేసిందో చూద్దాం.

7 తెలుగుదేశం పార్టీకి చెందిన ధర్మవరం ఎం.ఎల్.ఎ. జి. నాగిరెడ్డి కమిషన్ ముందు తన సాక్ష్యం చెప్పాడు. విజయ ప్రసాదరావు పొరుగింటి వాళ్లకు నాగిరెడ్డితో పరిచయం వుంది. అంతే తప్ప నాగిరెడ్డికి, మసీదుగూడా ఎన్కౌంటర్ మృతులతో వేరే ఏ సంబంధం లేదు. నక్కలైట్లతో అసలు సంబంధం లేదు.

29వ తేదీ పొద్దున పేపర్లో ఎన్కౌంటర్ మృతుల ఫోటో వచ్చింది. నేలమీద పడివున్న శవాలను ఒక పక్కనుండి తీసిన ఫోటోలు కావడం వలన అవి సులభంగా గుర్తు పట్టేటట్లుగా లేవు. విలేఖరి రసూల్ ను రోజూ ఆఫీసులో చూసే 'ఉదయం' పేపరు సిబ్బంది సహితం తాము అచ్చు వేస్తున్నది తమ సహ ఉద్యోగి ఫోటో అని గుర్తుపట్టలేదు. కాని విజయప్రసాద రావు ఫోటో కొంచెం మెరుగ్గా వుంది. అతని సోదరి పేపర్లో ఎన్కౌంటర్ మృతుల ఫోటో చూసి అందులో ఒకరు తన తమ్ముడని గుర్తించింది. ఈ విషయం ఆమె పొరుగింటి వారికి తెలియజేయగా వారు తమకు పరిచయస్థుడైన ఎం.ఎల్.ఎ. నాగిరెడ్డికి తెలియజేశారు. నాగిరెడ్డి రెండవ వ్యక్తి ఎవరై ఉండవచ్చునని వాకబు చేశాడు. విజయప్రసాదరావు ఆఖరుసారి యింటినుండి బయటకు పోయింది గులాం రసూల్ అనే విలేఖరితోననీ, రసూల్ యితనికి 'ఈనాడు'లో ఉద్యోగం యిప్పించే ప్రయత్నం చేస్తున్నాడనీ తెలిసింది. అప్పుడు నాగిరెడ్డి 'ఈనాడు', 'ఉదయం' కార్యాలయాలకు ఫోన్ చేసి ఆ రోజు పేపర్లో అచ్చయిన ఎన్కౌంటర్ మృతుల ఫోటోలలో ఒకటి గులాం రసూల్ ది అయి ఉండవచ్చునా అని అడిగారు. వాళ్లు మొదట నమ్మలేదు కాని ఆయన ఒత్తిడి చేయగా పోలీసులు యిచ్చిన ఫోటోను ఎన్ లార్బ్ చేసి పరీక్షగా చూశారు. గులాం రసూల్ ను గుర్తుపట్టారు. అతని బంధువులను తీసుకొచ్చి చూపించారు. వాళ్లు కూడా గుర్తుపట్టారు.

ఇదంతా 29వ తేదీ పొద్దున, మధ్యాహ్నం జరిగింది. చనిపోయింది రసూల్, విజయ ప్రసాద్ రావులేనని నిర్ధారణ అయిన తర్వాత నాగిరెడ్డి రాష్ట్ర హోం మంత్రి మైసూరా రెడ్డికి ఫోన్ చేశాడు. మసీదుగూడా ఎన్కౌంటర్లో చనిపోయిన వాళ్లలో 'ఉదయం' విలేఖరి గులాం రసూల్ ఒకరని నీకు తెలుసా

అని అడిగారు. ఇద్దరికీ ఫోన్ మీద కొంత సేపు వాగ్వివాదం జరిగింది. కనీసం శవాలను మృతుల బంధువులకు యివ్వాలని, తాను ఆ బంధువులను తీసుకుని గాంధీ ఆస్పత్రి మార్చురికి పోతున్నానని నాగిరెడ్డి హోం మంత్రికి చెప్పాడు. చెప్పి మార్చురికి పోయి అక్కడ శవాల ఉన్న సంగతి నిర్ధారించుకుని మృతుల బంధువులను తీసుకొస్తానని చెప్పి వెళ్లాడు. ఐతే బంధువులను తీసుకుని ఆయన మార్చురికి తిరిగి వచ్చేసరికి అప్పడే పోలీసులు వచ్చి శవాలను తీసుకుపోయారని మార్చురి సిబ్బంది చెప్పారు.

29 సాయంత్రం ఐదుగంటలకు తాము శవాలను మార్చురి నుండి తీసి దహనం చేశామని కమీషన్ ఎదుట వాంగ్మూలం యిచ్చిన ఇబ్రహీంపట్నం సి.ఐ. లక్ష్మీనారాయణ (ఈ కేసులో ఇన్ వెస్టిగేటింగ్ ఆఫీసరు) అన్నాడు. నాగిరెడ్డి వాంగ్మూలం ఆధారంగా కమీషన్ పోలీసుల కథనాన్ని ప్రశ్నించి వుండవచ్చు. 28 తెల్లారుజామున ఎన్ కౌంటర్ జరిగింది. చనిపోయింది 'గుర్తు తెలియని తీవ్రవాదులు' అని పోలీసులు అన్నారు. వాళ్ల మృతదేహాలు యిక్కడొకటి, అక్కడొకటి పడివున్న ఫోటోలు 29 పొద్దున పేపర్లో వచ్చాయి. '29 సాయంత్రం 5 గంటల సమయానికి ఎవరూ వచ్చి ఆ మృతులు మా వాళ్లు' అని శవాల కోసం అడగలేదు. కాబట్టి పోలీసులే తగలబెట్టారని సి.ఐ. లక్ష్మీనారాయణ వాంగ్మూలం.

అంత తొందర ఏమొచ్చింది? శవ పరీక్ష జరిగిన తర్వాత 24 గంటలు మార్చురిలో వుంచారని, 24 గంటల కంటే ఎక్కువ సేపు ఉంచాలన్న నియమం తన దృష్టికి రాలేదని కమీషన్ అంటోంది. దహనం చేయటంలో పోలీసుల తొందర పాటు ఏమీ లేదని అంటోంది. కాని శవపరీక్ష జరిగిన తర్వాత ఎంతసేపు ఉంచారన్నది లెక్క కాదు. పేపర్లో వార్త, ఫోటో వచ్చాక ఎంతసేపు ఉంచారన్నది లెక్క. వార్త, ఫోటో పేపర్లో వచ్చింది 29 పొద్దున. ఫోటోలు ఒకవేళ గుర్తు పట్టేటట్టే వున్నా మృతులు నల్గొండ లేదా వరంగల్ గ్రామీణ ప్రాంతాలకు చెందినవారై వుంటే వాళ్ల బంధువులు ఫోటోలను చూసి గుర్తుపట్టి ఏడుపు దిగమింగి హైదరాబాద్ వచ్చి రంగారెడ్డి జిల్లా ఎస్.పి. ఆఫీస్ ఎక్కడుందో వెతికి తెలుసుకుని అక్కడికి పోయి మృతుడు మా వాడేనని చెప్పేసరికి సాయంత్రం కాదా? సాయంత్రం ఐదుగంటలకే బయటకు తీసి తగలబెట్టడం తగిన సమయం యిచ్చినట్టేనని కమీషన్ ఎల్లా భావించింది?

ఐనా ఫోటోలు అసలు గుర్తుపట్టేటట్టు లేవని నాగిరెడ్డి వాంగ్మూలం స్పష్టం చేస్తుంది. నాగిరెడ్డి వాంగ్మూలమే కాదు, గులాం రసూల్ సహఉద్యోగి

ప్రతాపరెడ్డి వాంగ్మూలం , రసూల్ తండ్రి, సోదరుల వాంగ్మూలాలు కూడా ఈ విషయాన్ని స్పష్టం చేస్తాయి. తాము తమ పేపర్లో అచ్చువేసింది తమ సహ ఉద్యోగి ఫోటోయేనని 'ఉదయం' సిబ్బందే గుర్తుపట్టలేదు.

: ఫోటోలు గుర్తుపట్టేటట్టు లేనప్పుడు పోలీసులు ఏం చేయాలి? మార్చురీలో ఉన్న శవాల ముఖాలను నేరుగా ఫోటో తీసి మరుసటి రోజు పేపర్లో వేయించి ఆ తరువాత కనీసం రెండు దినాలయినా ఆగితే, ఇవ్వవలసిన సమయం ఇచ్చినట్టు అవుతుంది. వాళ్ల ముఖాలు కాల్పులలో దెబ్బతిన్నాయా అంటే లేదు. ముఖాలకు దెబ్బ తగలలేదని శవ పరీక్ష నివేదిక స్పష్టం చేస్తుంది. ముఖాల ఫోటోలు తీయించి ప్రచురించి ఉండవచ్చు. పోలీసులు ఈ పని ఎందుకు చేయలేదు? ఈ పని చేయకుండా 'ఎవరు ముందుకు రాలేదని' ఎందుకు దహనం చేసారు? ఈ ప్రశ్న కమిషన్ కు ఎందుకు తోచలేదు?

ముఖాలు కనబడే ఫోటోలు తాము తీయించి ప్రచురించక పోవడమే కాదు, ఎన్ కౌంటర్ స్థలం దగ్గరికి వచ్చిన పత్రికా ఫోటో గ్రాఫర్లను పోలీసులు అనుమతించలేదు. ఎందుకు అనుమతించలేదు? గుర్తుపట్టగల ఫోటోలు పేపర్ లో రాకుండా ఉండడం కోసం పోలీసులు ప్రయత్నించారని దీనిని బట్టి అర్థం కావడం లేదా?

పత్రికా ఫోటో గ్రాఫర్లను ఫోటోలు తీయడానికి అనుమతించలేదని జర్నలిస్టుల సంఘం అధ్యక్షుడు తన వాంగ్మూలంలో చెప్పాడు. అయితే ఆ ఫోటో గ్రాఫర్లు ఎవరో పేర్కొన లేదని కమిషన్ అంటుంది. అందువల్ల ఈ ఆరోపణను లెక్కలోకి తీసుకోదు.

కానీ జర్నలిస్టుల సంఘం అధ్యక్షుడు శ్రీనివాసరెడ్డి తన వాంగ్మూలంతో పాటు మసీదుగుడా ఎన్ కౌంటర్ పైన 'ఎడిటర్స్ గిల్డ్' ప్రకటించిన నివేదికను కూడా జతచేసాడు. దానిలో పోలీసులు ఆటంకపరచిన ఫోటో గ్రాఫర్ల పేర్లు స్పష్టంగా పేర్కొన్నారు. వారు 'సియాసత్' ఫోటో గ్రాఫర్ షౌకాత్ హుస్సేన్, 'ఉదయం' ఫోటో గ్రాఫర్ బి.కె. రమేశ్. వీల్డియర్ పేర్లను ఎడిటర్స్ గిల్డ్ తన నివేదికలో పేర్కొనింది. ఆ నివేదిక టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి కమిషన్ కు సమర్పించబడింది. కమిషన్ ఆ యిద్దరు ఫోటో గ్రాఫర్లకు సమన్స్ పంపించి పిలిపించుకొని ఉండవచ్చును. ఆపని ఎందుకు చేయలేదు? సమన్స్ జారీ చేసే అధికారం న్యాయవిచారణ కమిషన్ లకు చట్టం ఎందుకు ఇచ్చినట్టు?

కమిషన్ ఎవ్వరికీ సమన్స్ పంపించకుండా పోలేదు. పోలీసుల కథనానికి

వ్యతిరేకంగా నమోదైన సాక్ష్యాన్ని వ్యతిరేకించగల వాళ్లను తానే చొరవ తీసుకొని పిలించుకొని సాక్ష్యం నమోదు చేసుకుంది. కానీ పోలీసుల కథనాన్ని వ్యతిరేకించే సాక్ష్యానికి దోహదం చేయగల వారిని ఒక్కరిని కూడ పిలిపించుకోలేదు. సమన్స్ పంపించలేదు. ఈ సంగతి తరువాత వివరంగా చూద్దాము.

29 సాయంత్రం 5-00 గంటల దాకా ఆ శవాలు మా వాళ్లవేనంటు ఎవరూ ముందుకు రాలేదనడం కూడ వాస్తవం కాదు. ఈ సంగతి నాగిరెడ్డి వాంగ్మూలం తెలియచేస్తుంది. అంతకుముందే విజయప్రసాదరావు సోదరి తన తమ్ముడిని గుర్తించడం, ఆ సంగతి నాగిరెడ్డికి తెలియడం, రెండవ వ్యక్తి రసూల్ అయి ఉండాలని నాగిరెడ్డి ఊహించడం, ఫోటోలు ఎన్ లార్బ్ చేయించడం, అప్పడు రసూల్ బంధువులు, సహ ఉద్యోగులు గుర్తించడం, నాగిరెడ్డి హోం మంత్రికి ఈసంగతి చెప్పి శవాలు బంధువులకు ఇప్పించాలని చెప్పడం, నాగిరెడ్డి మార్పురీకి పోయి ఫలాన శవాల కోసం వాళ్లబంధువులు వస్తారని చెప్పి ఆ బంధువులను తేవడం కోసం వెళ్లడం - ఇదంతా సాయంత్రం 5-00 గంటల లోపల జరిగింది. సరిగ్గా మృతుల బంధువులు వచ్చి శవాలను తీసుకుపోబోయే సమయానికి పోలీసులు శవాలను తీసుకుపోయి కాల్చేస్తారు. 'ఎవ్వరూ ముందుకు రాలేదు కాబట్టి మేమే దహనం చేశాం' అన్నారు. కానీ హోం మంత్రికి చెప్పే ప్రభుత్వానికి చెప్పినట్టుకాదా? పోలీసులకు తెలియచేయవలసిన బాధ్యత హోం మంత్రికి లేదా? ఆయన ఎందుకు తెలియచేయలేదు? లేక, ఆయన తెలియజేయబట్టే శవాలు మాయం అయ్యాయా? త్వరగా వాటిని తీసుకొని పోయి దహనం చేయకపోతే కొంపలు మునుగుతాయని మైసూరా రెడ్డి భాస్కర రెడ్డికి చెప్పడం వల్లనే శవాలు మార్పురీ నుండి అకస్మాత్తుగా కాటికి తరలించబడ్డాయా?

నాగిరెడ్డి వాంగ్మూలాన్ని బట్టి ఈ అనుమానాలన్నీ కమీషన్ కు రావాలి. కానీ రాలేదు. రాకుండ పోవడం ఎట్లా సాధ్యం అయింది?

చాలా సులభంగా సాధ్యం అయింది. కమీషన్ నాగిరెడ్డి వాంగ్మూలాన్ని (ప్రకాశ్ వాంగ్మూలం లాగా) అబద్ధం, కల్పితం అనలేదు. అసలు దాన్ని లెక్క చెయ్యనే లేదు. నివేదికలో ఎక్కడా నాగిరెడ్డి వాంగ్మూలాన్ని కమీషన్ ప్రస్తావించలేదు. విశ్లేషించలేదు. సాక్షుల జాబితాలో మాత్రం నాగిరెడ్డి పేరు వుంది.

నాగిరెడ్డి వాంగ్మూలాన్ని కమీషన్ యింత పూర్తిగా ఎందుకు విస్మరించింది?

చనిపోయిన వాళ్లలో ఒకరు ముస్లిం, ఒకరు క్రైస్తవుడు అయినప్పటికీ వారి మతాచారాలకు భిన్నంగా శవాలను పోలీసులు పూడ్చిపెట్టే బదులు దహనం చేశారని, యిది పోలీసుల నేరాన్ని రుజువు చేస్తుందని చాలామంది చేసిన వాదనను కమీషన్ పరిశీలించింది.

వాళ్లు ఏ మతస్తులయినదీ పోలీసులకు తెలియాలి కదా, ఎట్లా తెలుస్తుంది? రసూల్ ముస్లిం కాబట్టి సున్నీ చేయించుకొని ఉంటాడు. గుర్తు తెలియని శవాన్ని గుర్తుపట్టే ప్రయత్నంలో పోలీసులు ఈ విషయాన్ని తప్పక గమనించి వుంటారు. దీనికి కమీషన్ ఏం సమాధానం చెబుతుందంటే ఇద్దరు మృతులలో ఒకరు సున్నీ చేయించుకున్న సంగతి పోలీసులు తప్పక గమనించి వుంటారు. కాని అంతమాత్రం చేత అతను ముస్లిం అనుకోవవసరం లేదు. ఎందుకంటే ముస్లింలు కాని వాళ్లు కూడ ఈ రోజుల్లో వివిధ కారణాల వల్ల సున్నీ చేయించుకుంటున్నారు.

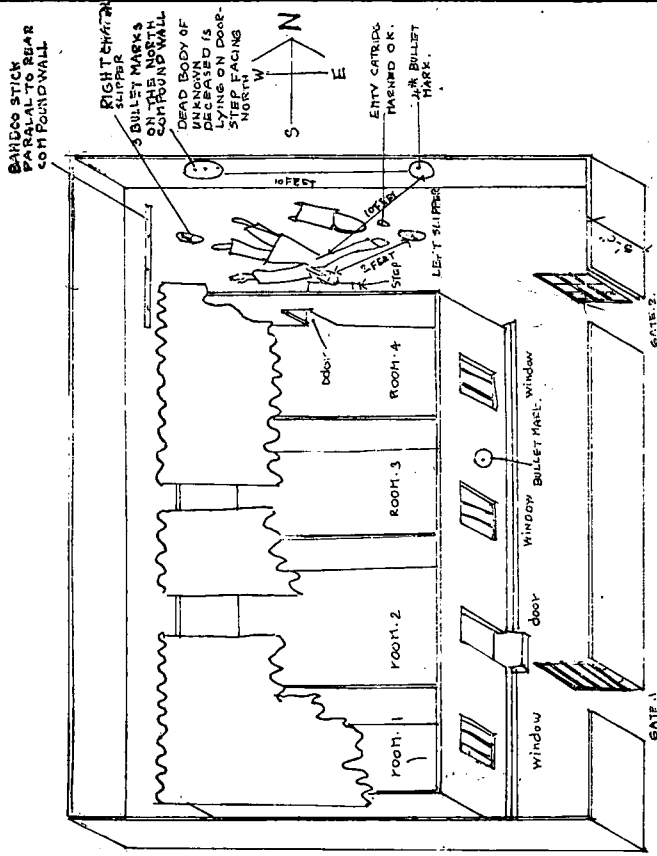
ఇక విజయ ప్రసాదరావు క్రైస్తవుడని ఎట్లా తెలియాలి? అతని మెడలో క్రాస్ ఉందంటున్నారు. కాని ఆ సంగతి నా దగ్గర వాంగ్మూలం యిచ్చిన పాక్కులవరూ చెప్పలేదంటారు టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డిగారు. విజయప్రసాద రావు తల్లి ఎలిజిబెత్ కమీషన్ ఎదుట వాంగ్మూలం యిచ్చారు. ఆమె ఒకవేళ తన వాంగ్మూలంలో ఆ సంగతి చెప్పకపోతే కమీషన్ ఆమెను రెండోసారి పిలిపించుకుని ఆమె కుమారుడి మెళ్లో క్రాస్ ఉన్నదీ లేనిదీ నిర్ధారించుకుని వుండవచ్చు కదా! 'నాకెవరూ చెప్పలేదని' అనడం ఎందుకు?

8 గులాం రసూల్ తండ్రి గులాం ముస్తఫా, అన్న గులాం అహమ్మద్ తమ వాంగ్మూలాలు యిచ్చారు. వాళ్లు నల్గొండ జిల్లా ఆలేరు మండలం షారాజిపేట వాస్తవ్యులు. నేత గుడ్డలను బ్లీచ్ చెయ్యడం వాళ్ల వృత్తి. ఇంటికి కొద్ది దూరంలో వాళ్ల కార్ఖానా వుంది.

28వ తేదీ సాయంత్రం (అంటే ఎన్కౌంటర్ జరిగిన రోజు సాయంత్రం) ఆలేరు ఎస్.ఐ. పాషామియా షారాజిపేటకు కానిస్టేబుళ్లను పంపించి గులాం అహమ్మద్ ను రమ్మన్నాడు. ఏమన్నా డబ్బులుంటే తీసుకొని రమ్మన్నాడు. అహమ్మద్ ఆలేరు పోలీసుస్టేషన్ కు పోగా అక్కడ కొంతసేపు కూర్చోబెట్టారు. కొంత సేపటికి భువనగిరి సి.ఐ. సుదర్శన్ రెడ్డి ఆలేరు ఎస్.ఐ.కు పోన్ చేశాడు. గులాం అహమ్మద్ ను భువనగిరికి తీసుకు రమ్మనమని సి.ఐ. అంటున్నట్టు అహమ్మద్ కు అర్థమైంది. కాని ఎస్.ఐ. పాషామియా అహమ్మద్ మంచివాడని

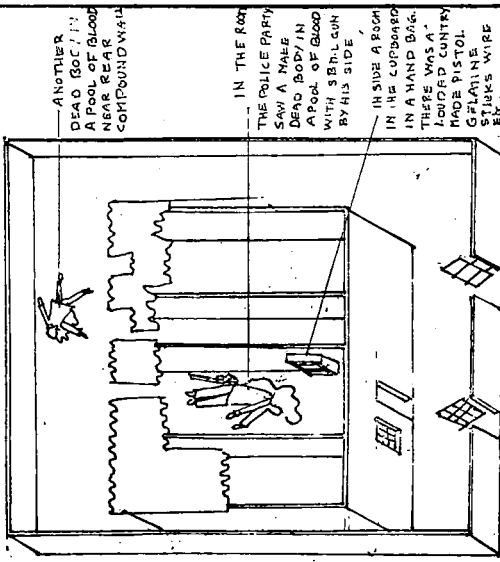
SCENE OF OFFENCE ACCORDING TO INQUEST AT 9 AM ON 28-12-91

THE SCENE IS A DELAPIDATED HOUSE WITH 5 FEET HIGH COMPOUND WALL 15 1800 Sq.yds
THERE ARE TWO IRON GATES FACING EAST

NOT TO SCALE

SCENE OF OFFENCE ACCORDING TO EAGA PARASURAMI REDDY.

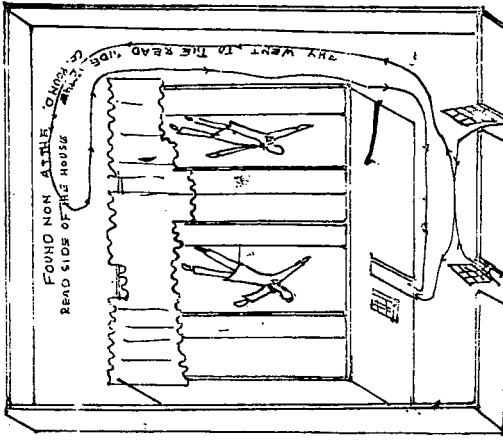
ANOTHER DEAD BODY IN A POOL OF BLOOD NEAR REAR COMPARTMENT

IN THE ROOM THE POLICE PARTY SAW A MALE DEAD BODY IN A POOL OF BLOOD WITH 38 P.L. GUN BY HIS SIDE

INSIDE A ROOM IN THE CUPBOARD IN A HAND BAG THERE WAS A HORNED COUNTRY MADE PISTOL GALVANE STAKES WIRE Etc.

SCENE OF OFFENCE ACCORDING TO MANIKYA REDDY.

MURLIDHAR RAO AND : FOUND TWO DEAD BODIES INSIDE THE HOUSE.

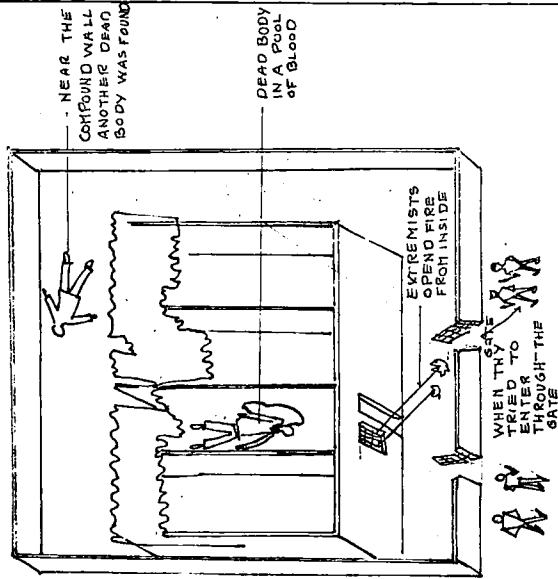

FOUND NON-AKINE READ SIDE OF THE HOUSE

THEY WENT TO THE REAR SIDE

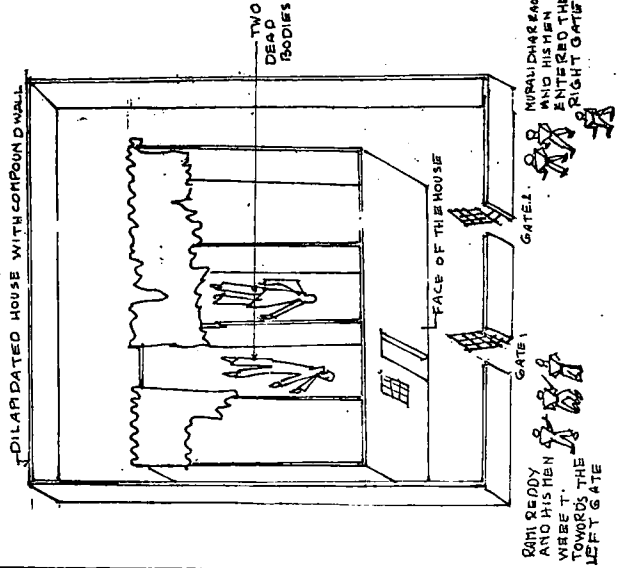
RAJIBABU AND HIS DATCH REACHED LEFT GATE
MURALI DHAR RAO REACHED RIGHT GATE

SCENE OF OFFENCE ACCORDING TO
C.I. MURALIDHAR RAO.

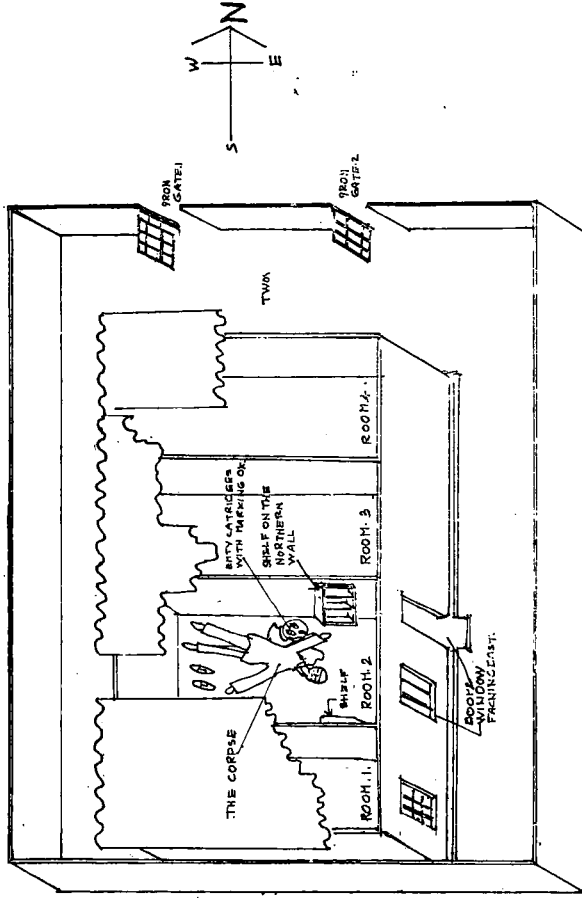
SCENE OF OFFENCE ACCORDING TO
C.I. RAMI REDDY

MURALIDHAR RAO FOUND TWO DEAD BODIES
INSIDE THE HOUSE

SCENE OF OFFENCE ACCORDING TO INQUEST
AT. 11-4 A.M. ON 28-12-91!

THE AREA OF THE COMPOUND. 1800 sq. yds.

Not To Scale

అతనిని శంకించవలసిన అవసరం లేదని సి.వి.కు నచ్చజెప్పి ఫోన్ పెట్టేశాడు. పెట్టేసి అహమ్మద్ తో యింటికి పొమ్మని చెప్పాడు, మరుసటిరోజు సి.వి. షారాజిపేటపై దాడి చేయబోతున్నాడని వూళ్లో వుండవద్దని హెచ్చరించాడు. అహమ్మద్ 29 పొద్దున షాదరాబాద్ వెళ్ళిపోయాడు.

29 సాయంత్రం తండ్రి గులాం ముస్తఫా గ్రామంలో వుండగానే సాయుధ పోలీసులు పెద్ద సంఖ్యలో షారాజిపేటపైన దాడి చేశారు. ఇంట్లో వున్న ముస్తఫాతో మాటమంతి లేకుండా అతని కార్ఖానాపైన దాడిచేసి సోదాచేసి వస్తువులను చిందర వందర చేసి వెళ్ళిపోయారు.

30వ తేదీన రసూల్ మరణం గురించి గ్రామంలో తెలిసింది. ఆలేరు ఎస్.ఐ. రసూల్ తండ్రితో మాట్లాడుతూ తనకీ సంగతి 28 నాడు అహమ్మద్ ను పోలీసుస్టేషన్ కి పిలిచినప్పడే తెలిసిందని, ఐతే చెప్పడానికి మనస్కరించలేదని చెప్పాడు.

29 సాయంత్రం దాకా షాదరాబాద్, రంగారెడ్డి జిల్లాల పోలీసులు మసీదుగుడా మృతులు 'గుర్తుతెలియని తీవ్ర వాదులు' అని అంటుండగా ఆలేరు ఎస్.ఐ.కి చనిపోయింది రసూలనీ 28 నాడే ఎలా తెలిసింది? అసలు 28 సాయంత్రం గులాం అహమ్మద్ ను ఆలేరు పోలీసుస్టేషన్ కు ఎందుకు పిలిపించినట్టు? అతనిని భువనగిరికి తీసుకురమ్మని సి.వి. ఎందుకు ఒత్తిడి చేసినట్టు? 29 సాయంత్రం షారాజిపేట పైన పోలీసులు నిష్కారణంగా దాడిచేసి గులాం ముస్తఫాతో ఒక్కమాట మాట్లాడకుండా అతని కార్ఖానాను ఎందుకు సోదా చేసినట్టు? ఎన్కౌంటర్ లో ఒక వ్యక్తిని చంపేస్తే అతని యింటిపైన ఆ తర్వాత దాడిచేసి బీభత్సం సృష్టించడం, బంధువులను బెదిరించడం తెలంగాణాలో పోలీసులు తరచుగా చేసే పనే. కాని చనిపోయింది రసూలని 29 రాత్రి దాకా పోలీసులకు తెలియదు కదా! మరి ఈ ప్రవర్తనను ఏ రకంగా అర్థం చేసుకోవాలి?

టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి కమిషన్ దీని గురించి ఏమంటుంది?

ఏమంటుందంటే పై సంఘటనలు ఏవీ జరగనేలేదంటుంది. గులామ్ ముస్తఫా గులామ్ మహమ్మద్ ల వాంగ్మూలాలు అబద్ధాల పుట్టులంటుంది. వాళ్లు చెప్పిన సంఘటనలు 28,29 తేదీలలో జరగనే లేదని ఆలేరు ఎస్.ఐ. పాషామియా కమిషన్ ఎదుట హాజరై చెప్పాడు. కాబట్టి ఆ సంఘటనలు జరగలేదని కమిషన్ నిర్ణయించింది. ఒకవేళ నిజంగానే జరిగి వున్నా ఆలేరు ఎస్.ఐ. ఒప్పుకుంటాడా? ఒక 'నక్కలైట్' కుటుంబం పట్ల సానుభూతి చూపించాడనే నింద వస్తుందని

భయపడదా? అతని వాంగ్మూలం సహజంగానే ఉద్యోగ భయంతో యిచ్చింది అయి ఉంటుందని కమీషన్ ఎందుకు అనుకోలేకపోయింది?

ఎస్.ఐ. పాషామియా తనంతట తాను కమీషన్ దగ్గరకు రాలేదు. కమీషన్ ఆయనకు సమన్స్ పంపించి పిలిపించింది ఎందుకోసం? గులాం ముస్తఫా, గులాం అహమ్మద్లు చెప్పింది నిజమో కాదో తెలుసుకోవడం కోసం. ఇది మంచి పద్ధతే. కాని అదే విధంగా ఫోటోలు తీసే ప్రయత్నంలో అటకాయించబడ్డ పత్రికా ఫోటో గ్రాఫర్లు షాకత్ హుస్సేన్, బి.కె.రమేష్ లను కూడా పిలిపించి వాంగ్మూలాలు తీసుకుని వుండవచ్చు కదా! ఆ పని ఎందుకు చేయలేదు? విజయప్రసాదరావు తల్లిని పిలిపించి అతని మెళ్లో క్రాస్ ఉండిందీ లేనిదీ కనుక్కుని వుండవచ్చు కదా! ఆ పని ఎందుకు చేయలేదు?

9 పౌరహక్కుల సంఘం న్యాయవాది కన్నదిరాన్ కాల్పులు జరిగాయని పోలీసులు చెపుతున్న పాడుబడిన కట్టడాన్ని నైసర్గికంగా విశ్లేషించి ఎన్ కౌంటర్ కథ ఎంతవరకు సంభవమని ప్రశ్నించారు.

‘ఎన్ కౌంటర్’ ఏవిధంగా జరిగిందనేది ఎంతో సంతకం చేసిన పంచనామా నివేదికలో ఒక రకంగా ఉంది. కమిషన్ ముందు సాక్ష్యం చెప్పిన ఒక్కొక్క పోలీస్ అధికారి వాంగ్మూలంలో ఒక్కొక్క రకంగా ఉంది. దీనిని బట్టి ‘ఎన్ కౌంటర్’లో పాల్గొన్నట్టు చెప్పబడుతున్న ఈ పోలీసులంతా అసలు ‘ఎన్ కౌంటర్’ స్థలాన్ని చూసారా? మసీదుగూడా గ్రామానికయినా ఎన్నడయినా పోయారా? అన్న అనుమానాలు వస్తాయి. ఒక్కొక్కరి వాంగ్మూలంలో భిన్నంగా కనిపించే ఎన్ కౌంటర్ ఘటనను కన్నదిరాన్ చిత్రపటం రూపంలో గీయించి కమిషన్ ముందు ఉంచారు. ఈ తేడాను ఏ విధంగా వివరిస్తారని ప్రశ్నించారు.

ఆ ప్రశ్న కమిషన్ పోలీసులను అడిగిందో లేదో, వాళ్లు ఏమి జవాబు చెప్పారో, మనకు తెలీదు. ఎందుకంటే కమిషన్ తన నివేదికలో ఈ విషయాన్ని అసలు ప్రస్తావించనే లేదు.

మసీదుగూడా గ్రామం శివారులో ఒక మూల ఒక పాడుబడిన కాంపౌండ్ వుంది. ఇది దాదాపు చతురస్రాకారంలో వుంది. ఒక్కొక్కపక్క 130 నుండి 136 అడుగుల పొడవుంది. తూర్పున కాంపౌండ్ గోడకు రెండు గేట్లున్నాయి. గేట్లకు ఎదురుగా పడమటి గోడను ఆనుకుని నాలుగు గదులున్నాయి. మధ్య రెండు పెద్దగదులు, వాటి ఉత్తర దక్షిణంగా రెండు చిన్న గదులు వున్నాయి. మధ్యనున్న గదులకు తూర్పు పక్కన (అంటే గేట్లకు అభిముఖంగా) తలుపులు,

కిటికీలు వున్నాయి. మిగిలిన రెండు గదుల నుండి ఉత్తర దక్షిణం దిక్కులుగా బయటకి పోయే అవకాశం వుంది.

పోలీసులు తూర్పు గోడకు వున్న గేటు పక్కన నిలబడి కాలూరు. నక్కలైట్లు మధ్య రెండు గదులలో వున్నారు. రెండు మూడు నిమిషాల కంటే ఎక్కువ సేపు కాల్పులు జరగలేదు. పోలీసుల తూటాలు ఉత్తరం వైపున వున్న మధ్య గది కిటికీగుండా లోపలికి పోయి మృతులిద్దరికీ ఛాతీల్లో తగిలాయి. ఒకతను అక్కడే పడి చనిపోయాడు. రెండవతను ఉత్తరం దిక్కున వున్న గది దాటి బయటకు వచ్చి పడి చనిపోయాడు. మిగిలినవాళ్లు అదే రకంగా బయటకు వచ్చి పారిపోయారు.

మృతులిద్దరికీ నేరుగా ముందుభాగం నుండి ఛాతీలో తూటాలు తగిలాయి. వీవునుండి బయటకు పోయాయి. కటిక చీకట్లో 120 అడుగుల దూరం నుండి కిటికీలోకి కాలుస్తూ రెండే రెండు నిమిషాలలో ఇద్దరినీ నేరుగా ఛాతీలోనే గాయపరచడం సాధ్యమూ అని కన్నబిరాన్ ప్రశ్నించారు. నక్కలైట్లు సులభంగా గదిలో దాక్కుని పోలీసులను కొన్ని గంటలసేపు ఎదుర్కొని వుండవచ్చును కదా అన్నారు.

అంతేకాక బుల్లెట్లు మృతుల శరీరంలో మీదినుండి కిందికి ప్రయాణించాయి. దూరంగా వున్న పోలీసులు కిటికీ గుండా కాలిస్తే బుల్లెట్ శరీరంలో నేరుగా పోతుంది. కాని మీదినుంచి కిందికి పోయే అవకాశం లేదని కన్నబిరాన్ అన్నారు. ఫౌరహక్కుల సంఘం బాధ్యులయిన గాంధీ ఆస్పత్రి రిచైర్డ్ సూపరింటెండెంట్ డాక్టర్ రాజగోపాలన్ కూడ యిదే అభిప్రాయం వ్యక్తం చేశారు.

ఈ వాదనను అంగీకరించలేమని కమిషన్ అనింది. ఈ వాదనల్లోని తర్కానికి జవాబు చేప్పే ప్రయత్నం కమిషన్ చేయలేదు. ఒకవైపు ముగ్గురు పోలీసులు అనేక రౌండ్లు కాలూరని, అవతలివైపు చనిపోయిన ఇద్దరే కాక యింకా కొంతమంది నక్కలైట్లు వున్నారని, ఎవరు ఎప్పుడు ఏ పాజిషన్లో వున్నారో తెలియదని, అందువల్ల కన్నబిరాన్ గారి వాదనను అంగీకరించలేమని కమిషన్ అనింది.

తర్కబద్ధమైన వాదనకు జవాబు చెప్పకుండా ఈ రకంగా కొట్టి పారేయడం సబబేనా?

10

ఫారెన్సిక్, బాలిస్టిక్ నిపుణుల అభిప్రాయాలు కూడ పోలీసుల కథనాలకు మద్దతును యిస్తున్నాయని కమిషన్ నిర్ణయించిన పద్ధతి కూడా ఆసక్తికరమైనది.

రసూల్, విజయప్రసాద్ రావుల శరీరాల మీద తూటాలు తగిలిన చోట బట్టలకు నల్లటి మరకలు వున్నాయా అనే ప్రశ్నను కమిషన్ చాలాసేపు చర్చించింది. వాళ్లను బహుశ రివాల్యూరుతో కాల్చి వుండవచ్చని డాక్టర్ రాజగోపాలన్ అభిప్రాయ పడినందువల్ల వాళ్లను చంపింది రివాల్యూరుతోనా లేక రైఫిల్ తోనా అనే ప్రశ్నను కూడ కమిషన్ చర్చించింది. బాలిస్టిక్స్ నిపుణుడు శివకుమార్ వాంగ్మూలం ఆధారంగా వారిని కాల్చింది రైఫిళ్లతోనేనని కమిషన్ నిర్ధారించింది. బాగానే వుంది. వాళ్ల బట్టలమీద నల్లటి మరకలు లేవు కాబట్టి ఒక మీటరు నుండి మూడువేల మీటర్ల లోపు దూరాన నిలబడి పోలీసులు వాళ్లను కాల్చారని ఆ నిపుణుడు అభిప్రాయపడ్డాడు. తాము 120 అడుగుల దూరం నుండి కాల్పులు జరిపామన్న పోలీసుల కథనానికి యిది విరుద్ధంగా లేదని కమిషన్ అంటుంది. ఇంత అస్పష్టమైన చర్చ కమిషన్ ఎందుకు చేయాలో అర్థం కాదు. పట్టుకుని కాల్చినా ఒక మీటరు కంటే ఎక్కువ దూరంలో నిలబెట్టి కాల్చవచ్చు. అప్పుడు కూడ బట్టలపై నల్లటి మరకలు వుండవు. రివాల్యూరుతో కాక రైఫిల్ తో కాల్చవచ్చు. బాలిస్టిక్స్ నిపుణుడు చెప్పిన సాక్ష్యాన్ని బట్టి జరిగినది యిది కాదని కమిషన్ అనగలదా? మృతుల శరీరాలకు తుపాకి ఆనించేంత దగ్గరగా పెట్టి కాల్చిస్తే ఆ సంగతి బాలిస్టిక్స్ నిపుణుడు నిర్ధారించగలుగుతాడు కాని వేరే ఏ విధంగా జరిగినా అది బాలిస్టిక్స్ పరిశోధనలో తెలిసే అవకాశం లేదు. బాలిస్టిక్స్ నిపుణుడి సాక్ష్యం పోలీసుల కథనానికి మాత్రమే కాదు పది రకాల (పరస్పర భిన్నమైన) కథనాలకు కూడ మద్దతు యివ్వగలదు. ఆ సాక్ష్యం స్వభావమే అంత. పోలీసులు రసూల్ ను, విజయప్రసాద్ రావును పట్టుకుని తీసుకొచ్చి గదిలో ఒకరిని, గది బయట ఒకరిని చేతులు ఎత్తి నిలబడమని ఆదేశించి తాము ఒక మీటరు కంటే ఎక్కువ దూరాన నిలబడి కాల్చేశారనుకోండి. అప్పుడు శవాల శరీరాలపై బుల్లెట్ గాయాలు యింతకంటే భిన్నంగా కనిపిస్తాయా? బాలిస్టిక్స్ నిపుణుడి నివేదిక యింతకంటే భిన్నంగా వుంటుందా?

శవపరీక్ష చేసిన ఫారెన్సిక్ అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్ దూడయ్యగారు, శవపరీక్ష రిపోర్టును పరిశీలించిన ఫారెన్సిక్ ప్రొఫెసర్ పన్నాయక్ గారు కూడ మృతులు బుల్లెట్ గాయాల వల్ల చనిపోయారని, అవి రైఫిల్ గాయాలని, నాలుగు నుండి మూడువేల మీటర్ల లోపు దూరం నుండి కాల్చిన గాయాలని అభిప్రాయపడ్డారు. ఇది కూడా పోలీసుల కథనానికి అనుకూలంగా వుందని కమిషన్ భావించింది. పైన చెప్పినట్టు యిది పోలీసుల కథనానికే కాదు దానికి పూర్తిగా భిన్నమైన కథనానికి కూడ అనుకూలంగా వుండగలదు.

ఈ చర్చవల్ల ఏం రుజువయిందో టి.ఎల్.ఎన్.రెడ్డి గారితే తెలియాలి.

11 గులాం రసూల్, విజయ ప్రసాద్ రావులు యిద్దరూ నక్సలైట్లనని రుజువు చేయడానికి టి.ఎల్.ఎన్.రెడ్డి కమిషన్ చాలా శ్రమ తీసుకున్న సంగతి యిప్పటికే పత్రికలలో వచ్చింది. కమిషన్ ఈ విషయంలో చాలా విమర్శకు గురైంది. వాళ్లిద్దరూ నక్సలైట్లనని ఒకవేళ రుజువయితే మాత్రం ఏం? నక్సలైట్లయితే తీసుకుని పోయి కాల్చి పారేయొచ్చా?

వాళ్లిద్దరూ నక్సలైట్లనని రుజువు చేయడానికి కమిషన్ అంత శ్రమ ఎందుకు తీసుకుందో తెలిస్తే ఈ రకమైన ప్రశ్నలు తలెత్తవు. నక్సలైట్లయితే కాల్చి పారేయొచ్చని కమిషన్ అనలేదు.

మసీదుగూడా ఎన్కౌంటర్ గురించి పోలీసులు చెప్పిన కథనానికి అనుకూలంగా అందులో పాల్గొన్న నలుగురు పోలీసులూ సాక్ష్యం చెప్పారు. ఫారెన్సిక్ నిపుణులు, బాలిస్టిక్స్ నిపుణుడు యిచ్చిన వాంగ్మూలాలు కూడ పోలీసుల కథనానికి బలం చేకూర్చాయి. పోలీసుల కథనం అసంబద్ధమనీ, లేకపోతే పోలీసుల ప్రవర్తన అనుమానాస్పదంగా వుందని కొందరు సాక్షులు యిచ్చిన వాంగ్మూలం, చేసిన వాదన నమ్మశక్యం కాదు; విశ్వసనీయం కాదు. ఇదంతా యిప్పటికే ఏ విధంగా రుజువై పోయిందో చూశాం. ఇంక మిగిలిన ప్రశ్న ఏమిటంటే, పత్రికా విలేకరి అయిన గులాం రసూల్, పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేట్ అయిన విజయప్రసాదరావు అంత రాత్రివేళ ఆ పాడుబడిన గదిలో, గ్రామానికి ఒక కిలోమీటరు దూరంలో, గుట్టల మధ్య నక్సలైట్లతో ఎందుకు కూర్చుని వుంటారు? వాళ్లు కూడ నక్సలైట్లనని రుజువయితే ఈ సంశయం కూడా తీరిపోతుంది. పోలీసుల కథ పూర్తిగా రుజువయిపోతుంది.

'ఈ ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పడం కోసమా అన్నట్టు పోలీసులు గులాం రసూల్, విజయప్రసాద్ రావులకు ఆలేరు ప్రాంతంలో పనిచేస్తున్న పీపుల్స్ వార్ నక్సలైట్లతో వున్న సన్నిహిత సంబంధాన్ని గురించి చెప్పే సాక్షులను ప్రవేశ పెట్టారు' అని కమిషన్ అంటుంది.

ఏ ఆలేరు దళంతోనైతే వాళ్లిద్దరికీ సంబంధాలు వున్నాయని చివరికి కమిషన్ నిర్ధారించిందో ఆ ఆలేరు దళంలో పనిచేసి లొంగిపోయిన మాజీ నక్సలైట్లను పోలీసులు సాక్షులుగా ప్రవేశ పెట్టారు. నలుగురు మాజీ నక్సలైట్లు సాక్ష్యం చెప్పారు. రసూల్ కు తమ పార్టీతో సంబంధాలు వుండేవని, పార్టీ రహస్య సమావేశాలకు హాజరయ్యే వాడనీ, పార్టీ తరపున వ్యాపారస్తుల దగ్గర బలవంతంగా

డబ్బులు వసూలు చేసేవాడని, పార్టీకి సలహాలిచ్చేవాడని చెప్పారు. జగన్ అనే మారుపేరుతో వ్యహరించే వాడని చెప్పారు. రసూల్ తో పాటు విజయప్రసాద్ రావు కూడ హాజరయ్యేవాడని చెప్పారు.

రసూల్ జగన్ అనే మారుపేరుతో వ్యవహరించే వాడని, రివాల్వరు చూపించి తమ దగ్గర పార్టీ పేరిట పెద్ద మొత్తాలు వసూలు చేశాడని మరో నలుగురు వ్యక్తులు కమిషన్ కు వాంగ్మూలం యిచ్చారు.

వీళ్లందరి పోలీసులే తీసుకొచ్చారు కాబట్టి వీళ్ల సాక్ష్యం నమ్మదగినది కాదేమోనన్న సంశయం కమిషన్ కు రాలేదు. నక్సలైట్లకు వ్యతిరేకంగా సాక్ష్యం యిస్తే నక్సలైట్లు ప్రతీకారం తీర్చుకుంటారని తెలిసి కూడ వీళ్లందరూ ధైర్యంగా వాంగ్మూలం యిచ్చారంటే ఆ వాంగ్మూలం నిజమే అయ్యుండాలని కమిషన్ భావించింది. ఈ ఒక్క వాదనతో వీళ్లందరి సాక్ష్యాన్ని స్వతంత్రమైన ఆధారాలేమీ లేకుండా నమ్మదలచుకుంది. (మరి ప్రకాష్ కూడా పోలీసులు ప్రతీకారం తీర్చుకుంటారని తెలిసి వాళ్లకు వ్యతిరేకంగా సాక్ష్యం యిచ్చాడు. అతని వాంగ్మూలం కమిషన్ ఎందుకు నమ్మలేదు?)

నక్సలైట్లు కానివాళ్లకు నక్సలైట్లని ముద్రవేస్తే నక్సలైట్లకు కోపం ఎందుకు వస్తుంది? వాళ్లు ప్రతీకారం ఎందుకు తీర్చుకుంటారు? కాని రసూల్, విజయప్రసాదరావులకు నక్సలైట్లు ముద్ర వేయడం వల్ల పోలీసులకు ప్రయోజనం చాలా వుంటుంది. ఎన్ కౌంటర్ ను సమర్థించుకోవడానికి అది ఉపయోగపడుతుంది. కాబట్టి పోలీసులు తీసుకొచ్చిన సాక్షులు తమకు ఏ ప్రమాదం లేకుండా నక్సలైట్లు కాని వాళ్లను నక్సలైట్లు అని రుజువు చేసే కథలు చెప్పి పోలీసులకు మేలు చేయొచ్చు. వాళ్లకు లేని ప్రమాదం ఉందని కమిషన్ ఊహించి వాళ్ల వాంగ్మూలం నమ్మదగిందని సర్టిఫై చేయడం హేతుబద్ధం కాదు.

పోలీసులు తీసుకొస్తే వచ్చినవాళ్లు పోలీసులకు అనుకూలంగా కాక వ్యతిరేకంగా చెప్పతారా? స్వతంత్రమైన సాక్ష్యం ఒక్కటి కూడా లేకుండా వాళ్ల సాక్ష్యం నమ్మడం సహేతుకమేనా? పోలీసులు వాళ్లను 'చంపుతామ'ని బెదిరించి తీసుకొనివచ్చి వుండవచ్చు కదా? 'హింస నక్సలైట్ల మతం అని ఎవరికీ తెలియదు' అని కమిషన్ తన వాదనను సమర్థించుకోవడానికి అంటుంది. కాని హింస పోలీసుల మతం కూడా కాదా? పోలీసుల కథకు అనుకూలంగా ఎవరు సాక్ష్యం చెప్పినా నక్సలైట్లు ప్రతీకారం తీర్చుకుంటారన్న భయం వుండి కూడా చెప్పారు కాబట్టి అది విశ్వసనీయమని కమిషన్ భావిస్తుంది. ప్రతీకారం తీర్చుకోవడంలో పోలీసులు ఎవరికైనా తీసిపోయారా? పోలీసుల కథకు వ్యతిరేకంగా సాక్ష్యం

చెప్పేవారి కథనాన్ని విశ్వసించడానికి యిదే తర్కం ఎందుకు వర్తించదు?

పోలీసులకు వ్యతిరేకంగా సాక్ష్యం చెప్పడంలో ప్రమాదం వుండడం మాత్రమే కాదు, అసలు ఆ అవసరం కూడ కమిషన్ ముందు సాక్ష్యం చెప్పిన వాళ్లెవరికీ లేదు. ప్రకాశ్ కు లేదు. నాగిరెడ్డికి లేదు. గులాం ముస్తఫాకు లేదు. గులాం అహమ్మద్ కు లేదు. ఐనా వాళ్ల వాంగ్మూలాలను కమిషన్ చాలా సులభంగా అబద్ధాలని కొట్టిపారేస్తుంది. కాని కేసులో నిందితులైన పోలీసులకు అబద్ధాలు చెప్పించాల్సిన అవసరం వున్నప్పటికీ వాళ్లు చెప్పించిన అన్ని విషయాలను స్వతంత్ర ఆధారం ఏమీ లేకుండా కూడ కమిషన్ నమ్ముతుంది. ఈ తర్కాన్ని ఏమని వర్ణించాలో అర్థం కాదు.

తన భర్తకు నక్సలైట్లతో ఎట్టి సంబంధాలూ లేవని గులాం రసూల్ భార్య జాకీరా బేగం వాంగ్మూలం యిచ్చింది. అదే విషయం గులాం ముస్తఫా, గులాం అహమ్మద్ చెప్పారు. రసూల్ సహఉద్యోగి కాసుల ప్రతాపరెడ్డి కూడ చెప్పాడు. తన కుమారుడికి నక్సలైట్లంటే ఎవరో కూడ తెలియదని విజయప్రసాదరావు తల్లి ఎలిజిబెత్ చెప్పింది. వీళ్లందరి వాంగ్మూలాలను పోలీసులు ప్రవేశపెట్టిన సాక్షుల వాంగ్మూలాలకు వ్యతిరేకమైన సాక్ష్యంగా కమిషన్ భావించి వుండవచ్చు. కాని కమిషన్ వీళ్ల వాంగ్మూలాలను ప్రస్తావించనుకూడ లేదు. వాళ్ల మాటలు ఎందుకు నమ్మకూడదు? వాళ్లు బంధుస్రీతితో, మిత్రపక్షసాతంతో అబద్ధాలు చెప్పే అవకాశం వుంది కాబట్టి నమ్మకూడదు. మరి పోలీసులు ప్రవేశపెట్టిన సాక్షులు పోలీసుల ప్రోద్బలంతో, లేకపోతే పోలీసుల నుండి తమకు రక్షణ అవసరమన్న స్వార్థంతో, లేకపోతే భయంతో అబద్ధాలు చెప్పి వుండవచ్చు కదా! స్వతంత్రమైన ఆధారాలు లేకుండా ఆ సాక్షులను ఎందుకు నమ్మాల్సి?

ఇద్దరు వ్యక్తులను హతమార్చారన్న తీవ్రమైన అభియోగం పోలీసులమీద వుంది. దానిని తప్పించుకోవడానికి పోలీసులు సహజంగానే సాక్షులు ప్రవేశపెడతారు. ఆ పని నిందితులు ఎవరైనా చేస్తారు. ఐతే ఇతరులలాగ కాక పోలీసుల చేతిలో దండనాధికారం వుంది కాబట్టి వాళ్లు భయపెట్టి బెదిరించి సాక్షులు చెప్పించగలరు. వాళ్లకు అందుబాటులో ఎన్నో మార్గాలున్నాయి. వాళ్లు ప్రవేశపెట్టిన ఏ సాక్షున్నయినా స్వతంత్రమైన ఆధారం లేకుంటే నమ్మకుండా ఉండటం సబబుగా వుంటుంది. దాని బదులు కమిషన్ తన నివేదికలో ఆద్యంతం పోలీసులు ప్రవేశపెట్టిన సాక్షులను ఎటువంటి విచక్షణ లేకుండా విశ్వసించింది. అబద్ధాలు చెప్పవలసిన అవసరం లేనివాళ్ల వాంగ్మూలాలను మట్టుకు అనుమానంగా చూసింది.

గులాం రసూల్ కు నక్సలైట్లతో 'సంబంధాలు' వున్నాయా లేదా అన్న ప్రశ్నను చర్చించవలసివస్తే దానికి ఎడిటర్స్ గిల్డ్ తన నివేదికలో చక్కగా సమాధానం చెప్పింది. 'రసూల్ కు నక్సలైట్లతో సంబంధాలు వుంటే వుండే వుండవచ్చు. సమాజంలో ఏం జరుగుతున్నదో తెలియజేయడం విలేకరుల విధి. ఈ విధి నిర్వహణలో విలేకరులు అనుసరించవలసిన ప్రవర్తనా నియమావళికి పోలీసుల మాన్యువల్ ప్రమాణం కాజాలదు. ఆ వృత్తికి సంబంధించిన సంస్థలు ఈ విషయాలను నిర్ణయించవలసి వుంటుంది' అని ఎడిటర్స్ గిల్డ్ అనింది. తెలంగాణా జిల్లాలలో నక్సలైట్లు ఒక రాజకీయశక్తి. వాళ్ల రాజకీయాలతో అందరూ ఏకీభవించకపోయినా వాళ్లతో 'సంబంధాలు' లేకుండా బతకడం సాధ్యం కాదు. ముఖ్యంగా ప్రజాజీవితానికి సంబంధించిన వృత్తులు నిర్వహించే విలేకరులు, న్యాయవాదులు, ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు, అధ్యాపకులు, ప్రజాప్రతినిధులు మొదలైనవాళ్లకు అసలు సాధ్యం కాదు. నక్సలైటు అనగానే కేవలం హింస జ్ఞాపకం వచ్చేవాళ్లకు యిది అర్థం కాదు.

రసూల్ కు నక్సలైట్లతో సంబంధం వుందీ అని చెప్పడానికి పోలీసులు ప్రవేశపెట్టిన సాక్షులు చెప్పిన నిర్దిష్టమైన విషయాలు:-

- i) నక్సలైట్ల ప్రకటనలు పేపర్లో ప్రచురించడానికి రసూల్ తోడ్పడేవాడు. ఈ పని విలేకరులు అందరూ తమ వృత్తిగా చేస్తారు.
- ii) అరెస్టయిన రాడికల్స్ ను విడిపించడానికి రసూల్ సహాయం చేసేవాడు. ఈ పని తెలంగాణ జిల్లాలలో ప్రతి గ్రామ సర్పంచ్, ప్రతి రాజకీయ నాయకుడు చేస్తున్నారు.
- iii) శ్రీనివాసపురంలో రజిత, శ్యామ్ అనే ఇద్దరు ప్రేమికుల పెళ్లి నక్సలైట్ల సహాయంతో రసూల్ చేయించాడు. పెద్దలకు యిష్టం లేకుండా పెళ్లి చేసుకునే ప్రేమికులు నక్సలైట్లను ఆశ్రయించడం, దానికి స్థానిక సానుభూతిపరులు సహకరించడం తెలంగాణ జిల్లాలలో కొత్త సంగతి కాదు. ఇటువంటివి తరచూ జరుగుతుంటాయి. జర్నలిస్టుల సంఘం కూడ యిలాంటి పెళ్లిళ్లను తమ కార్యాలయంలోనే చేయించిన సంఘటనలు వున్నాయి.
- iv) రసూల్, విజయప్రసాదరావులు నక్సలైట్ల రహస్య సమావేశాలలో పాల్గొనేవారు. ఈ సంగతి పోలీసులద్వారా కమిషన్ దగ్గరికి వచ్చిన మాజీ దళసభ్యులు మాత్రమే చెప్పారు. దీనికి స్వతంత్రమైన ఆధారంలేదు.
- v) రసూల్ అనేక సాంఘిక సమస్యలలో జోక్యం చేసుకుని నక్సలైటుని చెప్పి డబ్బు వసూలు చేసుకున్నాడు. పేదవాళ్లకు అన్యాయం చేసిన ధనవంతులను

బెదిరించి నక్కలైటునని చెప్పి డబ్బులు వసూలు చేసుకున్నాడు. దీనిలో డబ్బులు వసూలు చేసుకోవడం అనే అంశాన్ని తీసేస్తే మిగిలిన విషయాలను సులభంగానే అర్థం చేసుకోవచ్చు. ఎక్కడ అన్యాయం జరిగినా జోక్యం చేసుకోవడం, అన్యాయం చేసేవారిని ఎదిరించడం రసూల్ స్వభావమని పోలీసులు తీసుకొచ్చిన ఈ సాక్షులే కాక రసూల్ తండ్రి, అన్న, కారుడ్రైవరు ప్రకాశ్ కూడా చెప్పారు. ఐతే పోలీసులు తీసుకొచ్చిన సాక్షులు అదనంగా ఏం చెప్పారంటే రసూల్ ఆ విధంగా జోక్యం చేసుకొని నక్కలైట్ల తరపున ఐదువేలో, పదివేలో బలవంతంగా వసూలుచేశాడని. రసూల్ ఎవరికి వ్యతిరేకంగానైతే జోక్యం చేసుకున్నాడో వాళ్లనే పోలీసులు సాక్షులుగా ప్రవేశపెట్టారు. వాళ్లకు రసూల్ ను బదనాం చేయడంలో స్వార్థం వుందని కమిషన్ ఎందుకు భావించలేకపోయింది? రసూల్ జోక్యం చేసుకున్నది న్యాయం చేయడం కోసం కాదని, నక్కలైట్ల తరపున బెదిరించి డబ్బులు దండుకోవడం కోసమని వాళ్లు చెప్పడంలో ఆశ్చర్యం ఏముంది? విచిత్రమేమీటంటే డబ్బులు దండుకోవడంకోసం సాంఘిక సమస్యలలో రసూల్ జోక్యం చేసుకున్నాడని చెప్పే ఈ సాక్షులను టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డిగారు వెంటనే నమ్ముతారు కాని కేవలం మానవతా భావంతో తనకు సహాయం చేశాడని చెప్పిన ప్రకాశ్ సాక్ష్యం నమ్మరు. ఏ మంచితనమైతే రసూల్ ప్రాణం తీసిందో ఆ మంచితనాన్ని టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డిగారు నమ్మరు. అది మినహా అతని గురించి చెప్పిన మిగిలిన అన్ని సంగతులూ నమ్ముతారు.

జగన్ అని మారుపేరు పెట్టుకుని రసూల్ రాత్రిపూట జనాన్ని బెదిరించి డబ్బులు వసూలు చేసింది ఏ ప్రాంతంలో? తనకు పరిచయస్థులు లేని దూరప్రాంతంలోనా? కాదు. తన స్వగ్రామానికి సమీప ప్రాంతంలోనే, తాను పగటిపూట విలేకరిగా వార్తలు సేకరించిన ప్రాంతంలోనే ఆయన రాత్రిపూట జగన్ అనే నక్కలైటుగా డబ్బులు వసూలు చేసేవాడు. ఇంతకంటే తెలివితక్కువతనం వేరే వుంటుందా? రసూల్ తమ నుండి బలవంతంగా డబ్బులు వసూలు చేశాడని చెప్పిన సాక్షుల వూర్లు హుబ్లిగుడా, బీబీనగర్, రాయగిరి, భువనగిరి. ఇవన్నీ రసూల్ విలేకరిగా పనిచేసి విలేకరిగా ప్రజలకు పరిచయమైన ప్రాంతాలే. ఇక్కడే జగన్ అనే మారుపేరుతో నక్కలైటుగా అతను పనిచేయడం, ఆ సంగతి పోలీసులకు తెలియకనే పోవడం సాధ్యమా?

12

నక్కలైట్ల రహస్య సమావేశాలకు రసూల్, విజయప్రసాదరావులు హాజరయ్యారని మాజీ దళసభ్యులు చెప్పారు. ఇది నిజమో అబద్ధమో

తేల్చే స్వతంత్రమైన సాక్ష్యాన్ని సేకరించడం కష్టం. కాని వాళ్లు చెప్పిన ఒక సంగతి మాత్రం అబద్ధమని టంగుటూరు గ్రామసర్పంచ్ అరుణ తన వాంగ్మూలంలో చెప్పింది.

అరుణ భర్తను పీపుల్స్ వార్ నక్సలైట్లు చంపిన తర్వాత రసూల్ అరుణతో సన్నిహితంగా మెలగసాగాడనీ, వాళ్లిద్దరికీ లైంగిక సంబంధం వుందని ప్రజాపంథా పార్టీవాళ్లు అనుమానించి రసూల్ ను చంపుతామని బెదిరించారనీ, అందువల్లే రసూల్ హైదరాబాద్ కు తరలివెళ్లిపోయాడనీ ఒక మాజీ నక్సలైట్ కమిషన్ ముందు చెప్పాడు. అరుణ తన వాంగ్మూలంలో యిదంతా అబద్ధమని వివరించింది. గ్రామసర్పంచ్ అయిన తన భర్త చనిపోయేనాటికి గ్రామపంచాయతీ అకౌంట్ లు పూర్తిగా సెటిల్ చేయకపోవడం, అతని తర్వాత సర్పంచ్ అయిన తనను ఆడిటర్లు ఈ విషయంలో యిబ్బందిపెట్టడం, ఈ విషయంలో రసూల్ తనకు చాలా సహాయం చేయడం ఆమె తన వాంగ్మూలంలో వివరించి చెప్పింది. తన పార్టీవాళ్లు రసూల్ ను అనుమానించలేదని, బెదిరించలేదని చెప్పింది. కమిషన్ తన నివేదికలో అరుణ వాంగ్మూలాన్ని ఉటంకించింది కాని ఏ విషయం చెప్పడం కోసమైతే అరుణ వాంగ్మూలం యిచ్చిందో ఆ విషయాన్ని మాత్రం ప్రస్తావించలేదు.

13 రసూల్ నక్సలైటే సంగతి పోలీసులకు ఎప్పుడు తెలిసింది? అతను విలేకరిగా పనిచేస్తున్న ప్రాంతంలోనే జగన్ అనే మారుపేరుతో నక్సలైటుగా వ్యవహరిస్తూ వ్యాపారస్తులను బెదిరించి డబ్బులు వసూలు చేసుకుంటున్నాడు. కమిషన్ కు వాంగ్మూలం యిచ్చిన బాధితులు చెప్పిన తేదీలను గమనిస్తే ఒకాయనను రసూల్ 1990 డిసెంబర్ లో బెదిరించాడు. ఇంకొకాయనను 1991 జనవరిలో బెదిరించాడు. రసూల్ ను పోలీసులు చంపింది 1991 డిసెంబర్ లో. ఈ లోపల ఎప్పుడూ పోలీసులకు రసూల్ సంగతి తెలియలేదు. 1991 డిసెంబర్ 28 తెల్లవారుజామున అతనిని కాల్చి చంపినప్పటికీ కూడా తెలియదు. డిసెంబర్ 29 సాయంత్రం 5 గంటలకు శవాలను తగలబెట్టినపుడు కూడా తెలియదు. కాని 30వ తేదీ పేపర్లలో మసీదుగూడా మృతులు గులాం రసూల్, విజయ ప్రసాదరావులన్న వార్తరాగా జిల్లా ఎస్.పి. భాస్కరరెడ్డి ఆ రోజంతా ముఖం చాటుచేసి ఆ రాత్రి 9 గంటలకు ఎన్ కౌంటర్ మృతులలో ఒకరు సత్యం దళానికి చెందిన గులాం రసూల్ అని పత్రికా ప్రకటన యిచ్చాడు. ఇది కమిషన్ కు వింతగా అనిపించలేదా? అకస్మాత్తుగా ఆ రోజే రసూల్ సంగతి పోలీసులకు ఎలా తెలిసింది? ఎవరు చెప్పారు? కమిషన్ జిల్లా ఎస్.పి.

భాస్కరరెడ్డిని పిలిపించి ఈ ప్రశ్నలు ఎందుకు అడగలేదు? తాము చంపినది రసూల్ నని పేపర్లకు ఎక్కిన తర్వాత ఈ కథ కల్పించారన్న అనుమానం కమిషన్ కు ఎందుకు రాలేదు?

14 వివిధ సందర్భాలలో రసూల్ న్యాయం పక్షాన నిలబడడం వల్ల అతనికి పోలీసులతోను, ఇతర పెత్తందార్లతోనూ శత్రుత్వం ఏర్పడిందనీ, అందువల్ల పోలీసులు అతన్ని చంపారని వివిధ సాక్షులు చేసిన వాదనను కమిషన్ పరిశీలించింది. పరిశీలించి అందులో పసలేదని కొట్టిపారేసింది.

షైదరాబాద్ నగరంలో భూమి కుంభకోణాల గురించి రసూల్ రిపోర్టులు రాశాడని, అందులో భాగంగా నగరంలో బాగా సంచలనం రేపిన బతుకమ్మకుంట, ఎన్టీఆర్ నగర్ గుడిసెవాసుల సమస్యలగురించి రాశాడని పలువురు తమ వాంగ్మూలాలలో చెప్పారు. ఈ కుంభకోణాలలో పోలీసులు బలవంతులైన కబ్బాదారులకు అనుకూలంగా వ్యవహరిస్తున్నారని రసూల్ రాయడంవల్ల పోలీసులకు అతనిపై కోపం వచ్చిందని చెప్పారు. డిసెంబర్ 26వ తేదీన ఎస్.పి. కార్యాలయంలో రసూల్ కు, డి.ఎస్.పి. రాజయ్యకు జరిగిన వాగ్వివాదంలో బతుకమ్మకుంట, ఎన్టీఆర్ నగర్ల గురించి రసూల్ రాసిన రిపోర్టులను డి.ఎస్.పి. ప్రస్తావించి రసూల్ ను దూషించాడని ప్రకాశ్ చెప్పాడు.

అసలు రసూల్ అనే విలేకరితో తనకు పరిచయమే లేదని అతను రాసిన రిపోర్టులు తాను చూడనే లేదని, బతుకమ్మకుంట తన పరిధిలోకి రానే రాదని దీనికి జవాబుగా రాజయ్య కమిషన్ కు చెప్పాడు. 26వ తేదీన జరిగినట్టు ప్రకాశ్ చెప్పిన సంఘటన అబద్ధమన్నాడు.

బతుకమ్మకుంట సర్కార్ నగర్ సబ్ డివిజన్ లో లేదు కాని ఎన్టీఆర్ నగర్ వుంది. ఎన్టీఆర్ నగర్ విషయంలో డి.ఎస్.పి. రాజయ్య కబ్బాదారుల గూండాలకు మద్దతుగా నిర్వర్తించిన పాత్ర గురించి అప్పట్లో అన్ని దినపత్రికలలోను వార్తలు వచ్చాయి. ఆ ఆరోపణలను ఖండిస్తూ రాజయ్య యిచ్చిన ప్రకటనలు కూడ వచ్చాయి. కమిషన్ ఏదైనా దినపత్రిక కార్యాలయానికి సమన్స్ పంపించి ఆనాటి పత్రికల ప్రతులను తెప్పించుకుని వుండవచ్చును. 'ఉదయం' పత్రిక కార్యాలయానికి సమన్స్ పంపించి భూమి కుంభకోణాలపై రసూల్ రాసిన రిపోర్టు ప్రతులను తెప్పించుకుని వుండవచ్చును. ఈ ప్రయత్నమేదీ కమిషన్ చేయలేదు. ఆ రిపోర్టులు రాజయ్య చదివాడో లేదో ఎవరూ రుజువు చెయ్యలేరు. కాని రాజయ్యకు, యితర పోలీసు అధికారులకు, రాజకీయ నాయకులకు కోపం తెప్పించగల విధంగా రసూల్ రాశాడో లేదో రిపోర్టులు చదివితే రుజువయ్యేది.

కమిషన్ ఆ ప్రయత్నం చేయకుండా తనకు ఏమీ తెలియదని రాజయ్య చెప్పాడు కాబట్టి అతనికి కక్ష వుండే అవకాశం లేదని సంతృప్తి చెందింది.

భువనగిరి సి.ఐ. సుదర్శన్ రెడ్డి రసూల్ ను అనేక సందర్భాలలో బెదిరించిన సంగతికూడ గులాం ముస్తఫా, గులాం అహమ్మద్ లు తమ వాంగ్మూలాలలో చెప్పారు. రసూల్ నక్కలైట్లను ఇంటర్వ్యూ చేసి పేపర్ లో ప్రచురించేవాడు. వాళ్లకు సంబంధించిన వార్తలు రాసేవాడు. గ్రామంలో రాడికల్స్ అరెస్టుయితే విడిపించడానికి పోలీసుస్టేషన్ కు పోయేవాడు. సి.ఐ. సుదర్శన్ రెడ్డి అతనికి నక్కలైటనే ముద్రవేసి వేధించేవాడు.

రాజీవ్ గాంధీ హత్య అనంతరం భువనగిరిలో జరిగిన అల్లర్లలో పోలీసుల లాఠీచార్జిలో చనిపోయిన రిక్షా కార్మికుడి విషయంలో గులాం రసూల్ భువనగిరి సి.ఐ.తో ఘర్షణకు దిగిన సంగతి యిప్పటికే ప్రస్తావించాం. ఈ విషయం గులాం అహమ్మద్ తన వాంగ్మూలంలో చెప్పాడు. సుదర్శన్ రెడ్డి రసూల్ ను నక్కలైటని దూషించాడని, నీ అంతు చూస్తానన్నాడని అహమ్మద్ చెప్పాడు.

నక్కలైట్ల కోసం షారాజిపేటపైన సి.ఐ. సుదర్శన్ రెడ్డి దాడి చేసినపుడు రసూల్ ను బెదిరించేవాడని, నక్కలైట్ల ఆచూకీ చెప్పమని ఒత్తిడి చేసేవాడని, ఒకనాడు రసూల్ చేతిలో ఎర్రఅట్ట వున్న పుస్తకం చూసి యిప్పుడు నిన్ను నక్కలైటని అరెస్టు చేస్తే ఏం చేస్తావని సి.ఐ. బెదిరించాడని అహమ్మద్ చెప్పాడు.

డిసెంబర్ 28న సి.ఐ. సుదర్శన్ రెడ్డి తనను ఆలేరు పోలీసుస్టేషన్ కు పిలిపించుకుని అక్కడినుండి భువనగిరికి తీసుకుపోయే ప్రయత్నం చేశాడని అహమ్మద్ చెప్పాడు. ఈ సంఘటన వివరాలు పైన చూశాం. 29వ తేదీ సాయంత్రం పోలీసులు షారాజిపేటపైన దాడిచేసి తమ కార్ఖానాను చిందరవందర చేసిన వైనాన్ని రసూల్ తండ్రి గులాం ముస్తఫా తన వాంగ్మూలంలో చెప్పాడు. ఈ సంఘటన వివరాలను కూడా పైన చూశాం. రసూల్ గ్రామం వదిలిపెట్టి షాదరాబాద్ కు తరలిపోయిన తర్వాత పోలీసులు తరచుగా షారాజిపేటలోని తమ యింటికి వచ్చి రసూల్ గురించి వాకబు చేసేవాళ్లని అహమ్మద్ చెప్పాడు.

‘ఆలేరు, భువనగిరి పోలీసులకు రసూల్ పైన ప్రత్యేకమైన కక్ష కోపం వున్నట్టు ఈ సాక్ష్యం రుజువు చెయ్యలేకపోయింది’ అని కమిషన్ దీన్నంతా కొట్టిపారేసింది. గ్రామంలో రాడికల్స్ అరెస్టు కాగా రసూల్ భువనగిరికి పోయి వాళ్లను విడిపించగలిగాడంటే సి.ఐ. సుదర్శన్ రెడ్డికి రసూల్ పట్ల ప్రత్యేకమైన కోపం ఏమీ లేదని రుజువు అయినట్టేనని కమిషన్ అంటుంది. ఒక విలేకరిగా

పోలీసుస్టేషన్ కు పోయినపుడు తమకు యిష్టమున్నా లేకపోయినా పోలీసులు కొంత గౌరవం యిస్తారు. అంతమాత్రం చేత పోలీసుస్టేషన్ కు రాడికల్స్ తరపున వచ్చాడన్న కోపం మనస్సులో పెట్టుకోరన్న నమ్మకం లేదు.

ఐతే సుదర్శన్ రెడ్డికి రహూల్ మీద కోపం వుండడానికి ముఖ్యకారణంగా రహూల్ కుటుంబం భావించిన కథ వేరే వుంది. ఈ కథ గులాం ముస్తఫా తన వాంగ్మూలంలో చెప్పాడు. ముస్తఫా తాతగారి కాలంలో స్థానిక జాగీర్దారు వాళ్ల కుటుంబానికి షారాజీహేట్ లో 60 ఎకరాల పీర్ల ఈనాము యిచ్చాడు. ఐతే వారికి వ్యవసాయం చేసే అలవాటు లేకపోవడంవల్ల దానిని తుమ్మల చంద్రారెడ్డి అనే రైతుకు కౌలుకు యిచ్చాడు. ఈ తుమ్మల చంద్రారెడ్డి రాజకీయంగా, ఆర్థికంగా బలవంతుడు. అతని అల్లడు ఒకప్పటి రాష్ట్ర డిప్యూటీ ముఖ్యమంత్రి కొండా వెంకట రంగారెడ్డి (రంగారెడ్డి జిల్లాకు ఈయన పేరే పెట్టారు. ఈయన మర్రి చెన్నారెడ్డికి మామగారు). ఈయన ఇల్లరికం వచ్చి షారాజీహేట్ లోనే స్థిరపడ్డాడు. నిజాం సంస్థానం ఉన్నంతకాలం వాళ్లు ఆ భూమికి కౌలు చెల్లించారు కాని పోలీసు యాక్టన్ తర్వాత ఆ భూమి తమదేనని ప్రకటించుకుని కౌలు చెల్లించడం మానేశారని ముస్తఫా అన్నాడు. రహూల్ పెరిగి పెద్దవాడయిన తర్వాత ఈ భూమి తిరిగి పొందడానికి చాలా కృషి చేశాడు. రెడ్లతో ఘర్షణకు దిగాడు. భువనగిరి సి.ఐ. సుదర్శన్ రెడ్డి వాళ్లకు బంధువు కావడంవల్ల ఈ క్రమంలో సుదర్శన్ రెడ్డికి, రహూల్ కు మధ్య శత్రుత్వం పెరిగిందని ముస్తఫా చెప్పాడు.

యథాప్రకారం టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డిగారు ముస్తఫా కథనాన్ని వ్యతిరేకించే సాక్షి ఒకరిని పిలిపించుకున్నారు. ఆ భూమికి గ్రామంలో ప్రస్తుతం వారసుడైన కొండా కృష్ణకాంతరెడ్డిని పిలిపించుకుని అతని వాంగ్మూలం రాసుకున్నారు. దీనికి అభ్యంతరం ఏమీ లేదు కాని ఒకవైపు సాక్షులకు మాత్రమే దీనిని వర్తింపజేయడం, అవతలివైపు ఎవరేమి చెప్పినా దానిని స్వతంత్రంగా నిర్ధారించుకునే ప్రయత్నం చేయకుండా సత్యంగా స్వీకరించడం చాలా విచిత్రమైన న్యాయవిచారణా పద్ధతి.

కృష్ణకాంతరెడ్డి ఏం చెప్పాడు? నిజాం జమానాలో షారాజీహేట్ జాగీరు గ్రామం. జాగీరు గ్రామాలలో భూమిని మరొకరికి ఇనాముగా దత్తం చేసే అధికారం జాగీర్దారుకు లేదు. కాబట్టి ముస్తఫా పూర్వీకులకు జాగీర్దారు యిచ్చిన పీర్ల ఇనాము చెల్లదని కౌలుదారులు స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత కోర్టుకు పోయి తమకు అనుకూలంగా డిక్రీ తెచ్చుకున్నారని కృష్ణకాంతరెడ్డి చెప్పాడు. డిక్రీ కాపీని కూడ కమిషన్ కు చూపించాడు. దానితో కమిషన్ సంతృప్తి చెంది ఆ భూమి కృష్ణకాంతరెడ్డిదేనని నిర్ణయించింది.

ఐతే ఏం రుజువయినట్టు? ఆ భూమి గురించి రసూల్ ఘర్షణ పడలేదని రుజువయిందా? సి.ఐ. సుదర్శన్ రెడ్డితో శత్రుత్వం తెచ్చుకోలేదని రుజువయిందా? చట్టంలో వున్న అనేక లోసుగులవల్ల భూమి తగాదాలలో కోర్టు తీర్పులు ఒకరివైపు, న్యాయం యింకొకరివైపు వుండడం కొత్త సంగతా? జాగీర్దారు తెలిసో తెలియకో ఆ భూమిని రసూల్ కుటుంబానికి ఇనాముగా యిచ్చాడు. దానిని వాళ్లు చంద్రారెడ్డికి కాలుకు యిచ్చారు. ఆ తర్వాత కాలుదారులు చట్టంలో జాగీర్దారుకు ఆ అధికారం లేదని వాదించి ఆ భూమి తమకే చెందుతుందని డిక్రీ తెచ్చుకున్నారు. అంతమాత్రం చేత ఆ భూమి నైతికంగా తమకే చెందుతుందని ముస్తుఫా భావించడంలో తప్పవుందా? తప్పయినా అది సహజం కాదా? ఆ కుటుంబంలో మొట్టమొదటి విద్యావంతుడైన రసూల్ ఆ భూమికోసం ఘర్షణకు దిగడం సహజం కాదా? అతను ఘర్షణ పెట్టుకుని కాలుదార్లకు బంధువయిన భువనగిరి సి.ఐ. కు శత్రువయ్యాడంటే అతనికి చట్టంలో ఆ భూమిమీద హక్కులేదు అని నిర్ధారించి టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డిగారు ఏం రుజువు చేసినట్టు? సుదర్శన్ రెడ్డికి రసూల్ పట్ల శత్రుత్వం లేదని రుజువు చేసినట్టా?

ముగింపు :

'న్యాయవిచారణ' అనేది ప్రజాజీవితంలో ప్రాముఖ్యంగల విషయాలపైన విచారణ జరిపి వాస్తవాలను వెలికితీసి ప్రభుత్వానికి తగు నిర్ణయాలు తీసుకునేందుకు ఉపయోగపడడం కోసం ఉద్దేశించబడ్డ ఒక ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థ. దానిని ఈ రకంగా భ్రష్టు పట్టించడంవల్ల నష్టం జరిగేది కేవలం 'ఎన్ కౌంటర్' మృతులయిన గులాం రసూల్, విజయ ప్రసాదరావుల కుటుంబాలకు, బంధుమిత్రులకు కాదు. అది ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థకే నష్టకరం. ప్రజాస్వామ్యానికి సంబంధించిన ఒక్కొక్క వ్యవస్థ సక్రమంగా పనిచేసినప్పుడే ప్రజాస్వామ్యం అనేదానికి అర్థం ఉంటుంది. గత కొద్ది సంవత్సరాలుగా బాధ్యతగల వాళ్లే ఒక్కొక్క ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థను పనిగట్టుకొని ధ్వంసం చేస్తున్నారు. స్వార్థం వల్ల కావచ్చు, అవినీతి వల్ల కావచ్చు, ధనవంతుల పట్ల షడృశితం వల్ల కావచ్చు, బలవంతుల కొమ్ముకాయడానికి కావచ్చు, వట్టి నిర్లక్ష్యం వల్ల కావచ్చు. ఎవరు ఏ కారణంగా చేసినా అందరూ కలిసి భారతదేశాన్ని ఒక ప్రజాస్వామ్యంగా వర్ణించడానికి సందేహించే స్థితి కల్పిస్తున్నారు. 'మసీద్ గుడా' ఘటనపైన జస్టిస్ టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డిగారు ప్రకటించిన నివేదిక ఈ సంప్రదాయానికి చెందినదే.

మన రాష్ట్రంలో ఎన్నో ఎన్ కౌంటర్లు జరుగుతున్నాయి. వాటిలో ఒక 'మసీద్ గుడా' ఘటనను న్యాయ విచారణకు తగిన ఘటనగా ప్రభుత్వం

ఎందుకు భావించింది? 'ప్రజా జీవితంలో ప్రాముఖ్యంగల' విషయంగా ఎందుకు భావించింది?

ప్రభుత్వం ఎందువల్ల భావించినా, ఎన్కౌంటర్ మృతులలో ఒకరు పత్రికా విలేకరి కావడం మసీద్ గుండొ ఘటనకు ప్రత్యేకతను ఇచ్చింది. జర్నలిస్టులు వృత్తి రీత్యానే బలవంతులకూ అధికారంలో ఉన్న వారికీ సన్నిహితంగా మెలుగుతారు. రాజీ పడకుండా తమ వృత్తికి న్యాయం చేయాలని భావించే జర్నలిస్టులు ఏదో ఒక దశలో బలవంతులకూ అధికారంలో ఉండే వారికీ శత్రువులవుతారు. అదొక వృత్తి. సంబంధమయిన రిస్క్. తమకు శత్రువులయిన విలేకరులపై అధికార బలం, ధనబలం, గుండొబలం ఉన్నవాళ్లు భౌతిక దాడులకు ఇతర రూపాలలో ప్రతీకార హింసకూ పాల్పడుతుంటారు. ఈ దాడులలో ప్రాణాలు కోల్పోయిన జర్నలిస్టులు చాలా మందే ఉన్నారు. కాళ్లు చేతులు విరగొట్టుకున్న వారు ఇంకా ఎక్కువ మంది ఉన్నారు.

ఈ దాడులు కేవలం కొందరు వ్యక్తులపైన దాడులు కావు. కొందరి వృత్తి నిబద్ధతపైన దాడులు కావు. ఇవి పత్రికా స్వేచ్ఛపైన దాడులు తమ సామాజిక జీవితానికి సంబంధించిన అన్ని వాస్తవాలనూ తెలుసుకోవడానికి ప్రజలకు ఉండే మౌలిక మయిన హక్కుపైన దాడులు. అంటే పత్రికా విలేకరుల పైన జరిగే ఏ దాడి అయినా ప్రజాస్వామ్యం పైన దాడి.

అందుకే ఒక ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలో అటువంటి ప్రతీ దాడి 'ప్రజా జీవితంలో ప్రాముఖ్యంగల' ఘటనే. అందుకే ప్రతీ ఎన్కౌంటర్నూ విచారణ జరిపించవలసిన విషయమే అయినా ఒక జర్నలిస్టును కాల్చి చంపిన ఘటనకు కొంత ప్రత్యేకత ఉంటుంది.

మన రాష్ట్రంలో ముఖ్యంగా తెలంగాణా జిల్లాలలో పోలీసులకూ అధికారాకూ నచ్చని రాతలు రాసే జర్నలిస్టులకు 'నక్సలైట్' అని పేరు పెట్టి వేధించడం రసూల్ హత్యతో ప్రారంభం కాలేదు. కానీ అంతపరకూ బెదిరింపులు, అరెస్టులు, చిత్రహింసలకు పరిమిత మయిన వేధింపు రసూల్ తో హత్య రూపం తీసుకుంది.

మన రాష్ట్రంలోని అనేక ప్రాంతాలలో ముఖ్యంగా తెలంగాణా జిల్లాలలో నక్సలైట్లు ఒక ప్రబల రాజకీయ శక్తి. ఇది ఎవరి ఇష్టాయిష్టాలతో ప్రమేయం లేని ఒక వాస్తవం. నక్సలైట్ల వల్ల మంచి జరుగుతుందనుకునే వారు, చెడు జరుగుతుందనుకునే వారు, ఎవరయినా సరే ఈ వాస్తవాన్ని గుర్తించి బ్రతకక

తప్పదు.

నక్వలైట్లను అణచివేయడం అనే కర్తవ్య నిర్వహణలో పోలీసులకు ప్రభుత్వం చాలా ప్రాముఖ్యం ఇవ్వడం, పోలీసులు నిత్యం అరెస్టులకూ దాడులకూ అప్పడప్పడూ ఎన్కౌంటర్లకు పాల్పడడం కూడ ఈ జిల్లాలో ప్రముఖ వాస్తవాలే. అది మంచిదేననుకునే వారు, తప్ప అనుకునే వారు, ఎవరయినా సరే ఈ వాస్తవాన్ని కూడా గుర్తించి బ్రతకక తప్పదు.

ఈ స్థితిలో ప్రజా జీవిత వాస్తవాలను ప్రజలకు అచ్చులో చూపించే కర్తవ్యాన్ని నిర్వర్తించే విలేకరులు ఎంత జాగ్రత్తగా వ్యవహరించినా అందరిచేత మంచి వాళ్ళనిపించుకోలేరు. ఎవరికో ఒకరికి కోపం తెప్పించకుండా ఉండలేరు.

ముఖ్యంగా, పోలీసు అత్యాచారం గురించి నిర్మోగమాటంగా రాసే విలేకరులంతా పోలీసుల కోపానికి గురి అవుతున్నారు. అటువంటి వాళ్ళకు 'నక్వలైట్' అన్న ముద్ర వేసి బెదిరించడం, దూషించడం పోలీసులకు పరిపాటి అయింది. చాల మందిని (తెలంగాణా జిల్లాలోనే కాక నక్వలైట్ ప్రాబల్యం ఉన్న ఇతర జిల్లాలో కూడ) పోలీసులు అరెస్టు చేసి కేసులలో ఇరికించారు. కొందరి మీద బాధా కేసులు పెట్టారు. కొందరిమీద హత్య కేసులు పెట్టారు. కొందరిని లాకప్స్లో చిత్రహింసలు పెట్టారు.

నక్వలైట్లు కూడ విలేకరులను ఇన్ఫార్మర్లుగా, లేక పోలీస్ ఏజెంట్లుగా అనుమానించి బెదిరించిన సంఘటనలు, దాడిచేసిన సంఘటనలు నిజామా బాద్, కరీంనగర్ ఇతర తెలంగాణా జిల్లాలోను అప్పడప్పడు జరిగాయి, జరుగుతున్నాయి. నల్గొండ జిల్లా మోతూరు 'ఉదయం' విలేకరి శ్రీధరరెడ్డిని పీపుల్స్ వార్ నక్వలైట్లు 1994 జూన్ 23-24 అర్ధరాత్రి 'ఇన్ఫార్మర్' అన్న అరోపణ పెట్టి హత్య చేశారు.

వెరసి, విలేకరి వృత్తి చేసేవారు భయం భయంగా బ్రతికే వాతావరణం కల్పించారు.

నక్కలైట్లతో సంబంధాలున్నాయని పోలీసులు
నిర్బంధించిన/కేసులలో ఇరికించిన
ప్రతికా విలేకరులు

సోలిపేట రామలింగారెడ్డి దుబ్బాక (మెదక్ జిల్లా) ఉదయం విలేకరి. 1990 జూలై 31 నాడు ఇతనిని లాడా కేసులో అరెస్టు చేసారు. ఇతని ఇల్లు సోదా చేయగా ఇంట్లో బాంబులు దొరికాయని అబద్ధపు కేసు పెట్టారు. 'నీ ఉద్యోగానికి రాజీనామా చేయి. నిన్ను ఎన్కౌంటర్ చేయాలి. నువ్వు విలేకరిగా ఉంటే కష్టం' అని అతనితో సిద్దిపేట సిఐ. అన్నాడు.

నరాల రమణయ్య ఇచ్చోడ (ఆదిలాబాద్ జిల్లా) ఈనాడు విలేకరి. ఇతనిని 1991 మార్చి 27న అరెస్టు చేసి మూడు లాడా కేసులు (ఆస్తులను దహనం చేసిన కేసులు) పెట్టారు.

సింహాభౌట్ల సూర్య సుదర్శనం కోరుకొండ (తూర్పు గోదావరి జిల్లా) ఆంధ్రభూమి విలేకరి. ఇతనిని 1990 డిసెంబర్ 13న అరెస్టు చేసి హత్య, దొమ్మి, భూమి దురాక్రమణ మొదలయిన సెక్షన్లు పెట్టారు. కేసులో పేర్కొన్న సంఘటనలు జరిగినప్పుడు అతను నిజానికి పంజాబులో ఒక విలేకరుల బృందం పర్యటనలో ఉన్నాడు.

వీరబోయిన యాదగిరి, మెదక్ (మెదక్ జిల్లా) ఈనాడు విలేకరి. 1990 నవంబర్ 6న జిల్లా ఎస్.పి. సాంబశివరావు వాడి అనే గ్రామంలో ఇతనిని చంపమని ప్రజలను బహిరంగంగా రెచ్చగొట్టి, ఆ తరువాత ఇతని మీదనే 'బెదిరింపు, రెచ్చగొట్టడం' అనే నేరాల కింద ఎఫ్.ఐ.ఆర్. నమోదు చేసాడు.

తమటం శ్రీనివాస గౌడ్, కొల్లాపూర్ (మహబూబ్ నగర్ జిల్లా) ఆంధ్ర ప్రభ విలేకరి. 1991 ఫిబ్రవరిలో ఇతనిని లాడా కింద రెండు కేసులలో అరెస్టు చేసారు. ఆస్తుల ధ్వంసం, దహనం, పోలీస్ స్టేషన్ పైన దాడి ఈయనపైన మోపిన అభియోగాలు. లాకప్ లో ఇతని బట్టలు విప్పి తీవ్రంగా కొట్టారు. అయితే విలేకరుల సంఘం ఒత్తిడి మీద కోర్టులో హాజరు పరచకుండానే విడిచి పెట్టారు.

తెలుగు సంజీవ్ కుమార్, చిన చింతకుంట (మహబూబ్ నగర్ జిల్లా) ఈనాడు విలేకరి. 1991 మే 7వ తేదీన ఒక ఎస్ఐ హత్య కేసులో ఇతనిని అరెస్టు చేసి అయిదు రోజులు తీవ్రంగా చిత్రహింసలు పెట్టారు.

బేహర వెంకట శ్రీనివాస రావు, దాచేపల్లి (గుంటూరుజిల్లా) ఈనాడు

విలేకరి. 1990 నవంబర్ 10న అరెస్టు చేసి పాడ్ కానిస్టేబుల్ పైన దాడి చేసినట్లు కేసుపెట్టారు. బట్టలు విప్పించి వీధిలో నడిపించి లాకప్పలో తీవ్రంగా కొట్టారు.

చాల్ల మురళీకృష్ణ, మహాముత్తారం (కరీంనగర్ జిల్లా) ఈనాడు విలేకరి. 1990 డిసెంబర్ 28న అరెస్టు చేసి పేలుడు పదార్థాల చట్టం కింద కేసు పెట్టారు. లాకప్పలో తీవ్రంగా చిత్రహింసలు పెట్టారు.

పి. వెంకట్రాజం, సైదాపూర్ (కరీంనగర్ జిల్లా) 'జీవగడ్డ' విలేకరి. 1992లో అరెస్టు చేసి ఆ ఊరి సర్పంచ్ హత్యకేసులో ఇరికించారు. లాడా కింద అరెస్టు చేసారు.

ఎన్. సారయ్య, కాటారం (కరీంనగర్ జిల్లా) ఆంధ్ర భూమి విలేకరి. ఇతనిని 1992-93 సంవత్సరాలలో 18 నెలల పాటు ప్రతిరాత్రీ మంధని ఎం.ఎల్.ఏ. (అసెంబ్లీ స్పీకర్) శ్రీపాదరావు స్వగ్రామమయిన ధన్నాడలో స్పీకర్ ఇంటిలో ఉన్న పోలీస్ క్యాంప్ లో బలవంతంగా పడుకో బెట్టారు. ఇతను 'మాజీ' రాడికల్ కాబట్టి ఇతను పోలీసు క్యాంప్ లో ఉంటే నక్కలెట్లు దాడిచేయరని పోలీసుల భరోసా. స్పీకర్ ఇంటికి పోలీసుల రక్షణ, పోలీసు క్యాంపుకు విలేకరి రక్షణ.

ఆర్. నరేందర్, ఆత్మకూరు (మహబూబ్ నగర్ జిల్లా) ఉదయం విలేకరి. రెండు రాజకీయ పార్టీల మధ్య దొమ్మి జరగగా, ఇతనిని కూడ ఒక పక్షాన ఉన్నట్లు కేసులో ఇరికించి 1994 మార్చి 3వ తేదీన అరెస్టు చేసారు.

వి. చిట్టిబాబు, విడవలూరు (నెల్లూరు జిల్లా) ఆంధ్ర భూమి విలేకరి. 1994 మే 16వ తేదీన ఇతనిని అరెస్టు చేసి లాడా కేసు పెట్టారు. నాలుగు రోజులు అక్రమ నిర్బంధంలో ఉంచుకున్నారు. పీపుల్స్ వార్ గ్రూప్ తో సంబంధాలున్నాయని అరోపించి లాడాతో పాటు పబ్లిక్ సెక్యూరిటీ ఆక్ట్ కూడా పెట్టారు.

కె. పురుషోత్తం, పెట్టేరు (మహబూబ్ నగర్ జిల్లా) ఆంధ్రజ్యోతి విలేకరి. వెంకట్రాముడు, అయిజ (మహబూబ్ నగర్ జిల్లా) ఆంధ్రజ్యోతి విలేకరి. వీళ్లిద్దరినీ 1994 జూన్ 16న గద్వాల సిఐ, ఎస్ఐ అరెస్టు చేసి కొట్టి, "గులాం రసూల్ ఎన్ కౌంటర్ మీద మళ్లీ న్యాయవిచారణ జరిపించమని ఆందోళన చేస్తారా" అని దూషించి బెయిలబుల్ కేసుపెట్టారు.

ఈ రకమయన వాతవరణం ఉండడం పత్రికా స్వేచ్ఛకూ, ప్రజాస్వామ్యానికీ ఆరోగ్యకరం కాదు. అయినా ఈ అనారోగ్యకరమయిన వాతావరణంలోనే 'కల్లోల జిల్లాల'లో పత్రికా స్వేచ్ఛ ధైర్యంగా వెలుగుతూ ఉంది. కానీ గులాంరసూల్ హత్యపైన టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి గారు ప్రకటించిన నివేదిక పత్రికా విలేకరుల పండ్లితిని మరింత దిగజార్చక తప్పదు. దేశాన్ని ఏలుతున్న కాంగ్రెస్ పార్టీ పార్లమెంటు సభ్యుని యాజమాన్యంలో ఉన్న ఒక ప్రముఖ తెలుగు దిన పత్రిక విలేకరిని రాష్ట్ర రాజధాని వెలుపలే కాల్చి పారేసి శవాన్ని దొంగతనంగా దహనం చేసినా, దాని గురించి రాష్ట్రమంతా గగ్గోలు పెట్టినా, కనీసం శవాన్ని దొంగతనంగా దహనం చేసినందుకు కూడ న్యాయ విచారణ కమీషన్ తమను తప్పపట్టకపోతే, ఇంక బోర్లగూడెంలో భూపాలపల్లిలో పనిచేసే విలేకర్లను ఏ అర్ధరాత్రి ఏం చేసి ఏ పేరు పెట్టినా ఆడిగే దెవ్వరు అని పోలీసులు భావిస్తే అది వాళ్ల తప్పవుతుందా? లేకపోతే నివేదిక ప్రకటించిన న్యాయ మూర్తిగారిది, దానిని తిరస్కరించి కొత్తగా విచారణ జరుపకుండా 'తప్పించుకున్నాం దేవుడా' అన్నట్టు చేతులు దులుపుకున్న ప్రభుత్వానిదీనా?

మసీద్ గుఠా ఎన్ కౌంటర్ కు బాధ్యులయిన పోలీస్ అధికారులను సస్పెండ్ చేయాలనీ, విచారించి శిక్షించాలనీ ప్రజలు చేసిన డిమాండ్ ను ప్రభుత్వం పట్టించుకోలేదు. ఆ ఎన్ కౌంటర్ జరిగినప్పుడు సరూర్ నగర్ డిఎస్ పిగా ఉన్న రాజయ్య ప్రస్తుతం కరీంనగర్ డిఎస్ పిగా ఉన్నాడు. ఈ సంవత్సరం మార్చి నెలలో కరీంనగర్ లో మౌనంగా ఉరేగింపు జరుపుతున్న స్త్రీలను చాలా హింసాత్మకంగా కొట్టి కస్టడీలోకి తీసుకొంటున్న పోలీసుల చర్యను ఫోటో తీస్తున్న 'ఆంధ్రప్రభ' ఫోటోగ్రఫర్ ను డిఎస్ పి రాజయ్య ఆధ్వర్యంలో పోలీసులు కొట్టి గాయపరిచి కెమెరాను ధ్వంసం చేసారు. అడ్డంపోయిన ఆంధ్ర ప్రభ విలేకరిని కూడా కొట్టారు.

టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి కమీషన్ నివేదిక బయటకు వచ్చిన తరువాత పోలీసుల 'అత్యున్మోహం' ఎంతగా పెరిగిందో రుజువు చేసే సంఘటన ఒకటి మహబూబ్ నగర్ జిల్లా గద్వాలలో ఈ సంవత్సరం జూన్ 16వ తేదీన జరిగింది. మసీద్ గుఠా ఎన్ కౌంటర్ లో పాల్గొన్న అప్పటి సరూర్ నగర్ సిఐ మురళీధర రావు ప్రస్తుతం గద్వాల సిఐగా ఉన్నాడు. జూన్ 16వ తేదీన పౌరహక్కుల సంఘం మహబూబ్ నగర్ జిల్లా శాఖ కార్యదర్శి ఆంధ్రజ్యోతి' పెబ్బేరు మండల విలేకరి, న్యాయవాది అయిన పురుషోత్తంను, పౌరహక్కుల సంఘం కార్యకర్త, 'ఆంధ్రజ్యోతి' అయిజ మండల విలేకరి అయిన వెంకట్రాముడును గద్వాల

ఎస్ఐ, సిఐ అరెస్టు చేసి తీసుకుపోయి పోలీస్ స్టేషన్ లో పురుషోత్తంను బూటుకాలితో తన్ని సిఐ. కింద పడేశాడు. ఎస్ఐ, సిఐ కలిసి ఇద్దరినీ బాగా కొట్టారు. మసీద్ గురించి ఎన్ కౌంటర్ గురించి మళ్ళీ న్యాయవిచారణ జరిపించాలని పౌరహక్కుల సంఘం ఆ జిల్లాలో నిర్వహించిన పోస్ట్ కార్డ్ ఉద్యమాన్ని ప్రస్తావిస్తూ, 'టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి కమిషన్ మమ్మల్ని ఏం చేసిందిరా?' 'మళ్ళీ విచారణ జరపమని పోస్ట్ కార్డులు రాసేంత మొనగాళ్లా మీరు?' 'నీకోసం కూడ పోస్ట్ అచ్చు వేసుకో. నిన్ను కూడా ఎన్ కౌంటర్ చేస్తాను' అంటూ సిఐ మురళీధరరావు పురుషోత్తంను కొట్టాడు.

టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి కమిషన్ నివేదిక గురించి మేము ఎందుకు ఇంతగా ఆందోళన చెందుతున్నామో ఇంకా వివరించి చెప్పనవసరం లేదనుకుంటున్నాము. మేము చెప్పవలసింది సిఐ మురళీధరరావు స్పష్టంగా చెప్పాడు.

అందుకే టి.ఎల్.ఎన్. రెడ్డి కమిషన్ నివేదికను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇప్పటికయినా తీరస్కరించి తిరిగి న్యాయ విచారణ జరిపించాలని కోరుతున్నాం. ప్రజాస్వామికవాదులందరూ ప్రభుత్వం పైన ఈ డిమాండ్ తో ఒత్తిడి పెట్టాలని కోరుతున్నాం.

కలిసిపోరాడుదాం, పత్రికా స్వేచ్ఛనూ, పౌరహక్కులనూ కాపాడుకుందాం రమ్మని ప్రజాస్వామిక వాదులందరికీ పిలుపు నిస్తున్నాం.

భాష, ప్రజలు-మరికొన్ని యిటీవలి విషయాలు

యింట్లో కాలింగ్ బెల్లుకూ

అసీసులో పని గంటలకూ మాత్రమే బదులు పలికే భాష వేర్లు
తప్పచేశావు రసూల్

ధన్ ధన్ ధన్ మని

నిరంకుశంగా యినప గొంతుల నుంచి వెగలే భాషకు

జవాబు యిచ్చే భాష కూడా తెలీకుండా

అసలు నువ్వేం నక్కలైటువి, పోసీ-యేం జర్నలిస్టువి

2

బహుశా

నిన్ను యెన్కాంటర్ చేయబోయే చివరి క్షణం

నీ లోపల

వాక కొత్తభాష పుట్టి నిన్ను రగిల్చే వుంటుంది

నీ గొంతు

యినప గొట్టంగా మారుతూ కణకణ మండే వుంటుంది

నీ చూపుడు వేలు

ట్రేగర్ గా నల్లబారుతూ వుండే వుంటుంది

అప్పుడే పుడుతున్న నీ కొత్త భాష

అప్పుడే మరణిస్తూ వుండగా నువ్వు మాట్లాడే వుంటావు

రాయాలని తపన పడే వుంటావు

వినేవారెవరు, వినిపించుకునే వారెవరు

భాష తెలిసిన వారెవరు తెలీని వారెవరు

అని చూసుకునే సమయం కూడా లేని సమయంలో

నువ్వు ప్రాణం కూడ గట్టుకుని మాట్లాడే వుంటావు

యెనిమిది కోట్ల మందిమి

యీ తెలుగు వేలపై క్రీక్కిరిసి వుండగా

నువ్వే మాట్లాడి నువ్వే వినడం యెంత గగుర్పడిచే కామెడీ

- పూదా

టియల్.యన్. రెడ్డి కమిషన్

(ఆంధ్రద్యోతి దినపత్రిక పోజన్వంతో)

వివేదిక దినం